

Kierrätyksestä kiertotalouteen

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023

YMPÄRISTÖN-
SUOJELU

Suomen Ympäristö 1/2018

Kierrätyksestä kiertotalouteen

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023

Ympäristöministeriö

ISBN: 978-952-11-4773-9 (nid.), 978-952-11-4774-6 (PDF)

Kannen kuva: Teemu Kuusimurto

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija	Ympäristöministeriö	4.1.2018	
Tekijät	Johanna Laaksonen, Hanna Salmenperä, Sirje Stén, Helena Dahlbo, Kirsi Merilehto, Olli Sahimaa		
Julkaisun nimi	Kierrätyksestä kiertotalouteen Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Suomen ympäristö 01/2018		
Diaari/hankenumero	-	Teema	Ympäristönsuojelu
ISBN painettu	978-952-11-4773-9	ISSN painettu	1238-7312
ISBN PDF	978-952-11-4774-6	ISSN PDF	1796-1637
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4774-6		
Sivumäärä	61	Kieli	suomi
Asiasanat	jäte, jätehuolto, kierrätys, hyödyntäminen, suunnitelma, ympäristöpolitiikka, vaikutusten arviointi, seuranta		
Tiivistelmä	<p>Valtakunnallinen jätesuunnitelma on valtioneuvoston hyväksymä strateginen suunnitelma Suomen jätehuollon sekä jätteen synnyn ehkäisyn tavoitteista ja toimenpiteistä vuoteen 2023.</p> <p>Jätesuunnitelman tavoitetilavuoteen 2030 on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Laadukas jätehuolto on osa kestävästä kiertotaloudesta. 2. Materiaalitehokas tuotanto ja kulutus säästävät luonnonvaroja sekä hillitsevät ilmastonmuutosta. 3. Jätteen määrä on vähentynyt nykyisestä. Uudelleenkäyttö ja kierrätys ovat nousseet uudelle tasolle. 4. Kierrätysmarkkinat toimivat hyvin. Uudelleenkäytön ja kierrätyksen myötä syntyy uusia työpaikkoja. 5. Kierrätysmateriaaleista saadaan talteen myös pieninä pitoisuuksina esiintyviä arvokkaita raaka-aineita. 6. Materiaalikierrot ovat haitattomia ja tuotannossa käytetään yhä vähemmän vaarallisia aineita. 7. Jätealalla on laadukasta tutkimusta ja kokeilutoimintaa ja jäteosaaminen on korkealla tasolla. <p>Valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa on neljä painopistealuetta: rakentamisen jäte, biohajoava jäte, yhdyskuntajäte sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromu. Näille painopisteille on asetettu suunnitelmassa yksityiskohtaiset tavoitteet ja esitetty toimenpiteet näihin tavoitteisiin pääsemiseksi.</p>		
Kustantaja	Ympäristöministeriö		
Painopaikka ja vuosi	Lönnberg Print & Promo, 2018		
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Miljöministeriet	4.1.2018	
Författare	Johanna Laaksonen, Hanna Salmenperä, Sirje Stén, Helena Dahlbo, Kirsi Merilehto, Olli Sahimaa		
Publikationens titel	Från återvinning till cirkulär ekonomi Riksomfattande avfallsplan fram till 2023		
Publikationsseriens namn och nummer	Miljön i Finland 01/2018		
Diarie-/ projektnummer	-	Tema	Miljövård
ISBN tryckt	978-952-11-4773-9	ISSN tryckt	1238-7312
ISBN PDF	978-952-11-4774-6	ISSN PDF	1796-1637
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4774-6		
Sidantal	61	Språk	finska
Nyckelord	avfall, avfallshantering, återvinning, tillvaratagande, plan, miljöpolitik, konsekvensbedömning, uppföljning		
Referat	<p>Referat</p> <p>Den riksomfattande avfallsplanen är en av statsrådet godkänd strategisk plan om målen och åtgärderna för Finlands avfallshantering och förebyggande av uppkomsten av avfall.</p> <p>I avfallsplanen ingår en målbild för 2030:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avfallshantering av hög standard är en del av den cirkulära ekonomin. 2. En materialeffektiv produktion och konsumtion sparar naturresurser och bromsar klimatförändringen. 3. Avfallsmängden har minskat jämfört med nuläget. Återanvändningen och återvinningen har nått en ny nivå. 4. Marknaden för återvinning fungerar väl. Återanvändningen och återvinningen skapar nya arbetstillfällen. 5. Från återvinningsmaterial kan tillvaratas också små mängder av värdefulla råvaror som förekommer i materialen. 6. Materialkretsloppen är ofarliga och i produktionen används allt mindre farliga ämnen. 7. Den forskning och försöksverksamhet som bedrivs inom avfallsbranschen är högklassig samtidigt som kunnandet i avfallsfrågor är på en hög nivå. <p>I den riksomfattande avfallsplanen ingår fyra prioriterade områden: byggavfall, biologiskt nedbrytbart avfall, kommunalt avfall samt elektriskt och elektroniskt avfall.</p> <p>Planen innehåller detaljerade mål för dessa prioriterade områden samt åtgärder för att nå målen.</p>		
Förläggare	Miljöministeriet		
Tryckort och år	Lönberg Print & Promo, 2018		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of the Environment	4.1.2018	
Authors	Johanna Laaksonen, Hanna Salmenperä, Sirje Stén, Helena Dahlbo, Kirsi Merilehto, Olli Sahimaa		
Title of publication	From recycling to a circular economy The National Waste Plan 2030		
Series and publication number	The Finnish Environment 01/2018		
Register number	-	Subject	Environmental protection
ISBN (printed)	978-952-11-4773-9	ISSN (printed)	1238-7312
ISBN PDF	978-952-11-4774-6	ISSN (PDF)	1796-1637
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4774-6		
Pages	61	Language	Finnish
Keywords	waste, waste management, recycling, waste recovery, plan, environmental policy, impact assessment, monitoring		
<p>Abstract</p> <p>The National Waste Plan is a strategic plan adopted by the Government laying down the objectives and measures for waste management and prevention in Finland to 2023.</p> <p>The target state to 2030 in the Waste Plan is:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. High standard waste management is part of the sustainable circular economy. 2. Material efficient production and consumption save natural resources and mitigate climate change. 3. Volumes of waste have decreased from the present. Reuse and recycling have risen to a new level. 4. Recycling market works well. Reuse and recycling create new jobs. 5. Valuable raw materials present at low levels are also recovered from recycled materials. 6. Material cycles are innocuous and less and less hazardous substances are used in the production. 7. In the waste sector there is high-quality research and experiments and competence in waste issues is at a high level. <p>The four key areas in the National Waste Plan are: construction and demolition waste, biodegradable waste, municipal waste, and waste electrical and electronic equipment. Detailed targets have been set for these key areas and measures are presented to reach the targets.</p>			
Publisher	Ministry of the Environment		
Printed by (place and time)	Lönnerberg Print & Promo, 2018		
Publication sales/ Distributed by	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

Tiivistelmä	11
1. Johdanto	14
2. Tavoitetila vuoteen 2030	16
3. Jätehuollon kapasiteettitarve ja sijoittumisperusteet	17
3.1 Jätteiden käsittelytarpeista	17
3.2 Yhdyskuntajätteiden laitoskapasiteettitarve vuonna 2023	20
3.3 Käsittelylaitosten sijoittumisperusteet	22
4. Valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet vuoteen 2023..	23
Tavoitetilaan tähtäävät yleiset toimenpiteet	23
Rakentamisen jätteet	28
Biohajoavat jätteet.....	34
Yhdyskuntajätteet	39
Sähkö- ja elektroniikkalaitteet ja -laiteromu.....	44
5. Jätesuunnitelman laadintaprosessi ja vaikutukset	50
5.1 Valmistelu ja osallistuminen	50
5.1.1. Tavoitetilan määrittely ja painopisteiden valinta.....	51
5.1.2. Tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely	51
5.1.3. Jätesuunnitelman vaikutusten arviointi.....	52
5.1.4. Lausuntoaika ja lausunnot	52
5.2 Jätesuunnitelman keskeiset vaikutukset	53
6. Seuranta	55
6.1 Indikaattorit.....	56
Lainsäädäntö	58
Termit	59
Lyhenteet	61

KIERRÄTYKSESTÄ KIERTOTALOUTEEN VALTAKUNNALLINEN JÄTESUUNNITELMA VUOTEEN 2023

Valtioneuvosto on 19. joulukuuta 2017 ympäristöministeriön esityksestä hyväksynyt tämän valtakunnallisen jätesuunnitelman vuoteen 2023. Jätesuunnitelmassa esitetään jätehuollon ja jätteen synnyn ehkäisyn tavoitetila vuonna 2030 sekä yksityiskohtaiset tavoitteet vuoteen 2023 sekä toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suunnitelma korvaa valtioneuvoston 10.04.2008 vahvistaman valtakunnallisen jätesuunnitelman vuoteen 2016. Suunnitelma on voimassa 31.12.2023 asti tai siihen asti, kun seuraava uusi jätesuunnitelma tulee voimaan.

TIIVISTELMÄ

Valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan sisältyy sekä jätehuoltosuunnitelma että jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen -suunnitelma. Suunnitelma kattaa maantieteellisesti koko Suomen lukuun ottamatta Ahvenanmaata, joka laatii oman suunnitelmansa.

Valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan on sisällytetty myös pidemmän tähtäimen jätehuollon sekä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen tavoitetila vuoteen 2030:

1. Laadukas jätehuolto on osa kestävästä kiertotaloudesta.
2. Materiaalitehokas tuotanto ja kulutus säästävät luonnonvaroja sekä hillitsevät ilmastonmuutosta.
3. Jätteen määrä on vähentynyt nykyisestä. Uudelleenkäyttö ja kierrätys ovat nousseet uudelle tasolle.
4. Kierrätysmarkkinat toimivat hyvin. Uudelleenkäytön ja kierrätyksen myötä syntyy uusia työpaikkoja.

5. Kierrätysmateriaaleista saadaan talteen myös pieninä pitoisuuksina esiintyviä arvokkaita raaka-aineita.
6. Materiaalikierrot ovat haitattomia ja tuotannossa käytetään yhä vähemmän vaarallisia aineita.
7. Jätealalla on laadukasta tutkimusta ja kokeilutoimintaa ja jäteosaaminen on korkealla tasolla.

Tätä tavoitetilaa edistämään on esitetty yleisiä toimenpiteitä. Jätesuunnitelmaan valittiin neljä painopistealuetta, joille yksityiskohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet on asetettu. Painopistealueet on valittu, koska näissä jätevirroissa on erityisiä haasteita jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisessä sekä kierrätyksen edistämässä tulevan kuuden vuoden aikana.

Painopisteet ja niiden alle asetetut yksityiskohtaiset tavoitteet ovat:

1. Rakentamisen jäte
  - Rakentamisen jätemäärä vähenee.
  - Rakennus- ja purkujätteen materiaalina hyödyntämisaste nostetaan 70 %:iin.
  - Rakentamisen jätteiden hyödyntämistä lisätään riskit halliten.
  - Parannetaan rakennus- ja purkujätteen tilastoinnin tarkkuutta ja oikeellisuutta.
2. Biohajoava jäte
  - Ruokahävikki puolitetaan vuoteen 2030 mennessä.
  - Kaikesta syntyvästä yhdyskuntajätteen sisältämästä biojätteestä kierrätetään 60 %.
  - Kierrätysraaka-aineista valmistettujen lannoitevalmisteiden käyttö lisääntyy ja niillä korvataan neitseellisistä raaka-aineista valmistettuja lannoitteita.
3. Yhdyskuntajäte
  - Yhdyskuntajättemäärän kasvu hidastuu suhteessa bruttokansantuotteen ja saavutetaan suhteellinen irtikykentä.
  - Yhdyskuntajätteestä kierrätetään 55 %.
  - Pakkausjätteiden kierrätys lisääntyy (vähintään käsittelyssä olevan jätedirektiivin tavoitetason mukaisesti).

4. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu

- Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden käyttöikä pitenee ja käyttöaste kasvaa.
- Sähkö- ja elektroniikkalaiteromun osuus sekajätteessä vähenee ja kierrätys lisääntyy.
- Sähkö- ja elektroniikkalaiteromussa olevat kriittiset raaka-aineet ja arvokkaat materiaalit saadaan tehokkaammin talteen ja kiertoon.
- Sähkö- ja elektroniikkalaiteromussa olevat haitalliset aineet saadaan pois kierrosta.
- Maasta toiseen vietävien käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden ja laiteromun viennin valvonta tehostuu.

Valtakunnallisen jätesuunnitelman tärkeimmät vaikutukset liittyvät resurssien kestävän ja turvallisen käytön lisääntymiseen sekä ympäristönsuojelun edistymiseen. Suunnitelman toteutuminen vaikuttaa myönteisesti jätemäärien vähenemiseen sekä kierrätyksen tasoa nostavasti. Jätesuunnitelman toimenpiteillä syvennetään kiertotalouteen ja jätteisiin liittyvää ympäristötietoisuutta ja osaamista. Suunnitelman toteutuminen luo myös edellytyksiä ja mahdollisuuksia ottaa käyttöön kiertotalouden uusia toimintamalleja sekä liiketaloudellisesti kannattavia ratkaisuja.

Jätesuunnitelma on valmisteltu laajassa yhteistyössä eri ministeriöiden ja sidosryhmien kesken. Suunnitelman toimenpiteet toteutetaan julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion puitteissa. Toimenpiteiden rahoitustarpeet käsitellään erikseen julkisen talouden suunnitelma- ja talousarvioprosesseissa.

1. Johdanto

Kierrätyksestä kiertotalouteen – valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023 on EU:n jätedirektiivin (2008/98/EY) edellyttämä strateginen suunnitelma jätehuollon sekä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen valtakunnallisista tavoitteista ja toimenpiteistä. Suunnitelma sisältää sekä jätehuoltosuunnitelman että jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen -suunnitelman ja kattaa maantieteellisesti koko Suomen alueen lukuun ottamatta Ahvenanmaata, joka laatii oman suunnitelmansa.

Ympäristöministeriö on vastannut jätesuunnittelusta ja Suomen ympäristökeskus on hoitanut suunnitelman käytännön työstämistä. Ohjausryhmänä on toiminut ympäristöministeriön nimittämä jätealan strateginen yhteistyöryhmä. Lisäksi jätesuunnitteluun on osallistunut laaja asiantuntija- sekä sidosryhmäjoukko. Suunnittelun aikana on järjestetty useita työpajoja sekä sidosryhmätilaisuuksia, joissa sidosryhmät ovat päässeet vaikuttamaan jätesuunnitelman sisältöön.

Jätedirektiivin ja jätelain mukainen valtakunnallinen jätesuunnitelma koostuu kahdesta osasta, joista tämä julkaisu Kierrätyksestä kiertotalouteen on valtakunnallisen jätesuunnitelman vuoteen 2023 strateginen osa. Jätesuunnitelman taustaraportti on julkaistu aiemmin (Suomen ympäristö 3/2017). Lisäksi jätesuunnitelman ympäristövaikutusten arvioinnista on erillinen muistio (http://www.ymparisto.fi/FI-Ymparisto/Jatteet/Valtakunnallinen_jatesuunnitelma).

Jätesuunnitelmaan on valittu neljä painopistealuetta: rakentamisen jätteet, biohajoavat jätteet, yhdyskuntajätteet sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromu. Painopistealueet on valittu, koska näissä jätevirroissa on erityisiä haasteita jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisessä sekä kierrätyksen edistämisessä tulevan kuuden vuoden aikana. Pakkausjätteitä on tarkasteltu osana yhdyskuntajätteitä, vaikka kaikki pakkausjätteet eivät yhdyskuntajätteisiin sisällykään. Kaikki jätehuoltoa parantavat toimet ehkäisevät myös roskaantumista, mutta erityisesti roskaantumisen ehkäisemiseksi esitetyt toimenpiteet ovat luvun 4 osassa, jossa on esitelty tavoitetilaa tähtäävät yleiset toimenpiteet.

Kierrätyksestä kiertotalouteen – valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023 sisältää tavoitetilän vuoteen 2030 (luku 2.), kapasiteettitarpeen ja kapasiteetin sijoittumisperusteet (luku 3), tavoitteet ja toimenpiteet jätemäärien vähentämiseksi sekä jätehuollon kehittämiseksi (luku 4), sekä jätesuunnittelun eteneminen ja keskeiset vaikutukset (luku 5) sekä suunnitelman seurannan järjestämiseksi (luku 6).

Asetetut tavoitteet ja toimenpiteet tähtäävät jätemäärien kasvun hillitsemiseen ja kierrätyksen kasvuun sekä materiaalikiertojen turvallisuuteen. Jätesuunnitelmaan on sisällytetty keskeisimmät ja tehokkaimmiksi arvioidut keinot jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi. Suunnitelmassa on esitetty taloudellisia ja hallinnollisia ohjauskeinoja sekä erilaisia vapaaehtoisia keinoja kuten tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämistä, valistusta ja viestintää ja elinkeinoelämälle suunnattuja sopimuksia ja toimintamalleja. Jätesuunnitelman tavoitteissa ja toimenpiteissä on otettu huomioon jätedirektiivissä (2008/98/EY) esitetyt keskeiset periaatteet kuten jätehuollon omavaraisuus- ja läheisyysperiaate sekä jätehuollon etusijajärjestys.

Tämä valtakunnallinen jätesuunnitelma on voimassa vuoden 2023 loppuun tai siihen asti kunnes seuraava jätesuunnitelma tulee voimaan. Suunnitelman tavoitetilä on asetettu vuoteen 2030, tätä tavoitetilää voidaan tarvittaessa tarkistaa seuraavaa jätesuunnitelmaa tehtäessä. Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023 korvaa aiemman valtakunnallisen jätesuunnitelman (Kohti kierrätysyhteiskuntaa, valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016, Suomen ympäristö 32/2008).

Kun valtioneuvosto hyväksyy suunnitelman, valtakunnallinen jätesuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet ovat valtionhallintoa sitovia. Osana valtionhallinnon toimenpiteitä on esitetty tavoitteisiin pääsemisen kannalta tärkeitä asioita, joita Suomen tulisi edistää EU-tasolla käytävissä keskusteluissa. Suunnitelmassa on myös esitetty suunnittelun aikana esille tulleita toimenpide-ehdotuksia muille kuin valtionhallinnon toimijoille, kuten yrityksille, järjestöille ja kunnille. Nämä toimenpide-ehdotukset edistävät tavoitteisiin pääsemistä, mutta alan toimijat voivat toki edistää tavoitteisiin pääsemistä myös muilla keinoilla.

Jotta asetettuihin tavoitteisiin päästäisiin, tulee valtiohallinnon toimenpiteitä toteuttaa kattavasti. Tavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan lisäksi kaikkien alalla toimivien laajaa sitoutumista ja yhteistyötä.

Suunnitelman toimenpiteet tulee toteuttaa julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion puitteissa. Mahdolliset rahoitustarpeet käsitellään erikseen julkisen talouden suunnitelma- ja talousarvioprosesseissa.

2. Tavoitetila vuoteen 2030

Jätehuollon tavoitteet ovat usein pidempiaikaisia kuin kuuden vuoden mittainen jätesuunnitelmakausi. Suunnittelun aikana visioitiin jätteenmäärän ja haitallisuuden vähentämisen sekä jätehuollon tavoitetila vuoteen 2030. Taustaraportissa on lueteltu strategioita ja suunnitelmia, joita on pyritty ottamaan huomioon valtakunnallista jätesuunnitelmaa laatiessa. Jätesuunnitelma ohjaa Suomea kohti kiertotaloutta vain jätehuoltoon liittyvältä osalta, lisäksi tarvitaan paljon muitakin toimia kuin jätesuunnitelmassa esitettyjä.

SUOMEN JÄTEHUOLLON SEKÄ JÄTTEEN MÄÄRÄN JA HAITALLISUUDEN VÄHENTÄMISEN TAVOITETILA VUOTEEN 2030 ON:

1. Laadukas jätehuolto on osa kestävästä kiertotaloutta.
2. Materiaalitehokas tuotanto ja kulutus säästävät luonnonvaroja sekä hillitsevät ilmastonmuutosta.
3. Jätteen määrä on vähentynyt nykyisestä. Uudelleenkäyttö ja kierrätys ovat nousseet uudelle tasolle.
4. Kierrätysmarkkinat toimivat hyvin. Uudelleenkäytön ja kierrätyksen myötä syntyy uusia työpaikkoja.
5. Kierrätysmateriaaleista saadaan talteen myös pieninä pitoisuuksina esiintyviä arvokkaita raaka-aineita.
6. Materiaalikierrot ovat haitattomia ja tuotannossa käytetään yhä vähemmän vaarallisia aineita.
7. Jätealalla on laadukasta tutkimusta ja kokeilutoimintaa ja jäteosaaminen on korkealla tasolla.

3. Jätehuollon kapasiteettitarve ja sijoittumisperusteet

3.1 Jätteiden käsittelytarpeista

Vaikka kiertotalouteen siirtyminen tapahtuu suurelta osin tuotanto- ja kulutustapojen muutoksien kautta, tarvetta on myös uudelleenikäytön valmistelun sekä jätteiden käsittelyn investointeihin. Jätteiden korkealaatuisen sekä turvallisen kierrättämisen lisäämiseksi tarvitaan uusien innovatiivisten, teknis-taloudellisesti kannattavien laitosratkaisujen käyttöönottoa. Erilliskeräysverkoston laajentaminen ja kehittäminen ovat olennaisia puhtaisten jakeiden saamiseksi kierrätykseen. Toisaalta on turvattava asianmukainen loppukäsittelymahdollisuus sellaisille jätejakeille, joille ei kustannustehokkaita kierrätysratkaisuja vielä löydy.

Jätteiden uudelleenikäytön valmistelu ja esikäsittely

Uudelleenikäytön valmistelun lisäkapasiteettitarve saattaa kasvaa lähivuosina kiertotalouden toimintamallien lisääntyessä. Kapasiteettitarvetta on monissa tuoteryhmissä ja eri sektoreilla. Esimerkiksi jätteeksi päätyvien rakennusmateriaalien ja -tuotteiden, SERin, erilaisten pakkauksien tai tekstiilien uudelleenikäytön valmistelussa on tunnistettu paljon mahdollisuuksia.

RAKENTAMISEN JÄTTEET

- Tarve uudelleenikäyttökeskuksille
- Syntypaikkalajittelua lisäävä
- Tarve lajittelulaitoksille
- Innovaatioiden tarve orgaanista ainesta sisältävien jakeiden käsittelyyn
- Tarve haitallisia aineita sisältävien jakeiden käsittelyyn

teelle ei ole aina kysyntää. Markkinoita ja käsittelytekniikoita (esim. ravinteiden erottelua lietteestä) pitäisi kehittää tai muuten joudutaan siirtymään lietteiden käsittelyssä jätelain etusijajärjestyksen kannalta heikompaan käsittelyyn eli energiahyödyntämiseen.

Energia- ja ilmastopoliittika tähtää jäteperäisten biopolttoaineiden tuotannon lisäämiseen. Biopolttoaineiden tuotannossa on mahdollista toteuttaa sekä jäte- että ilmastopoliittikan tavoitteita, kunhan molemmat tavoitteet huomioidaan käytännön ratkaisuisissa.

Muu kierrätys

Erilaisten muovijätteiden kierrätykseen tarvitaan lisäkapasiteettia ja uusia innovaatioita. Orgaanista ainesta sisältäville sekalaisille jätteille tulisi löytää teknis-taloudellisesti kannattavia kierrätysmenetelmiä tai vähintään esikäsittelyä, jolla ne valmistellaan kierrätyskelpoiksi. Sähkö- ja elektroniikkaromun kierrätyksen kehittäminen uusien innovatiivisin käsittelymenetelmin vaatisi lisäpanostusta.

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIKKALAITEROMU

- Tarve uudelleenkäytön ja kunnostustoiminnan lisäämiseen
- Tarve bromattuja palonestoaineita sisältävän osien erottelemiseen
- Tarve innovaatioille arvokkaiden ja harvinaisten aineiden talteenoton tehostamisessa

Hyödyntäminen energiana

Tiettyjen erityisalojen jätteiden kuten terveydenhuollon jätteiden, PVC-jätteiden ja autopalottamoiden seulajätteen energiahyödyntämiseen tarvitaan lisäkapasiteettia. Jätevoimaloiden luvat eivät tällä hetkellä mahdollista riittävästi näiden jakeiden polttoa.

Suomen jätteenpolttolaitokset ovat melko uusia ja kapasiteettia on yhdyskuntajätteen polttoon riittävästi (kts. luku 3.2.). Orgaanisen jätteen kaatopaikalle sijoittamisen rajoittaminen on kuitenkin muuttanut käsittelytarvetta siten, että yritysjätteelle ja aiemmin mainituille erityisille jätejakeille olisi yhden voimalaitoksen rakentamistarve Suomessa, jolloin vientiä ulkomaille voitaisiin vähentää.

Mahdollisten uusien jätteenpolttolaitosinvestointien suunnittelun yhteydessä tulisi ottaa huomioon jätteiden kierrätyksen lisäämismahdollisuudet. Kierrätyksen lisääntyessä poltettavan jätteen laadun muuttuminen ja jätemäärän vähentyminen voivat aiheuttaa muutoksia jätteen polton kapasiteettitarpeissa. Tämä on otettava huomioon uusien polttolaitosten suunnitteluvaiheessa.

Kaatopaikat

Orgaanisen jätteen kaatopaikalle sijoittamisen rajoituksen tultua voimaan kaatopaikkasijoittaminen on ratkaisevasti vähentynyt. Nykyinen kaatopaikkakapasiteetti tulee riittämään pitkään. Orgaanisen jätteen kaatopaikkarajoitus on aiheuttanut myös sen, että tiettyjä jätteitä (esim. mineraali-, lasi-, sellu- ja kivivillaa) ei voi sijoittaa kaatopaikoille. Jätteen polttolaitokset eivät myöskään halua kyseisiä jätteitä polttoon, koska niillä ei ole polttoarvoa, poltto on hankalaa tai voimalaitoksen ympäristölupa ei salli polttamista. Tällaisille jätteille tulisi kehitellä uusia jätteen vähentämistapoja sekä käsittelytapoja.

3.2 Yhdyskuntajätteen laitoskapasiteettitarve vuonna 2023

Yhdyskuntajätteen laitoskapasiteettitarpeesta on tehty kaksi eri jätemäärän kehityksen mukaista skenaariota, joissa on otettu huomioon tässä suunnitelmassa esitetyt kierrätystavoitteet yhdyskuntajätteelle (55%) ja biojätteelle (60%) vuoteen 2023.

Taulukko 1. Yhdyskuntajätteen käsittelymäärät vuonna 2015 sekä arviot käsittelytarpeista vuonna 2023 perustuen jätesuunnitelman kierrätystavoitteisiin.

	2015	2023 jätemääräskenaariot	
		Vuoden 2015 taso	Maltillisen kasvun jätemääräennuste
Kokonaisjätemäärä / jätemääräarviot (1000 t)	2 738	2 738	2 947
Kierrätys (sis. biojäte)	1 095	1 506	1 621
Biologinen käsittely	329	510	549
Lisäkapasiteetin tarve biologiselle käsittelylle	-	181	220
Muu kierrätys (pl. biojäte)	767	996	1 072
Lisäkapasiteetin tarve muulle kierrätykselle	-	229	305
Energiana hyödyntäminen	1314	1095	1 179
Kaatopaikkasijoitus	301	137	147

Ensimmäisessä skenaariossa käytettiin jätetilaston mukaisia vuoden 2015 jätemääriä. Skenaariossa oletetaan, että jätteen syntyä on onnistuttu ehkäisemään niin, että jätemäärä pysähtyy 2015 tasolle. Toisessa skenaariossa käytettiin tulevaisuuden yhdyskuntajättemääriä mallintaneen Jättemäärien ennakointi -hankkeen¹ maltillisen jätemääräkasvun ennustetta vuodelle 2023.

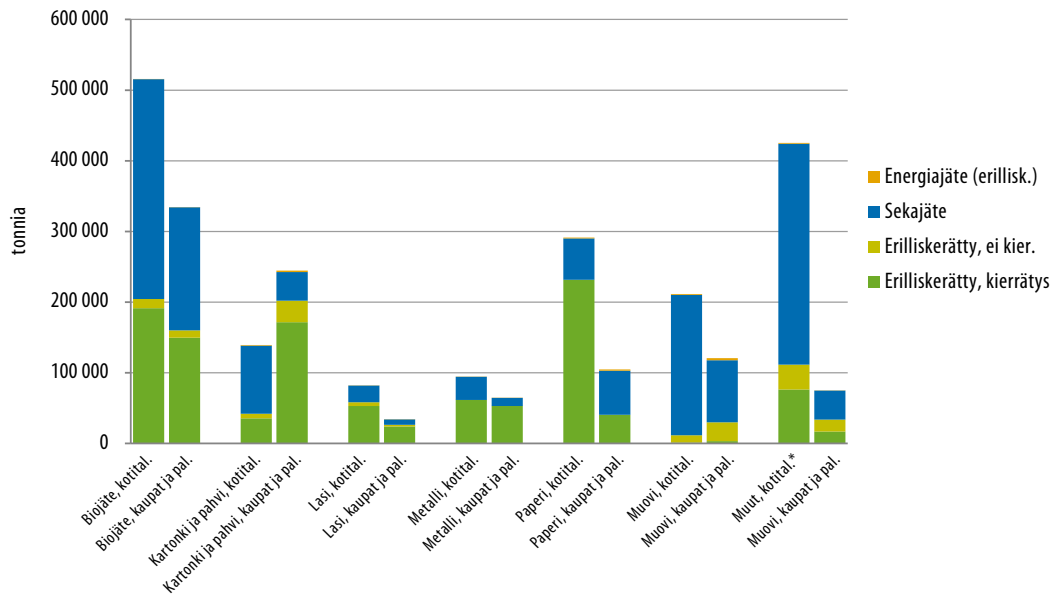
¹ Salmenperä H., Moliis K., Nevala S-M. 2015. Jättemäärien ennakointi vuoteen 2030. Ympäristöministeriön raportteja 17/2015. Ympäristöministeriö. Ympäristönsuojeluosasto. Helsinki 2015. ISSN 1796-170X, ISBN 978-952-11-4444-8. Saatavilla: <http://hdl.handle.net/10138/155189>

Kierrätystavoitteet huomioiden lisäkapasiteetin tarve yhdyskuntajätteen biologiselle käsittelylle olisi noin 180 000 - 220 000 tonnia. Tämä vastaa 3-4 uutta Helsingin seudun ympäristöpalveluiden biokaasulaitoksen kokoista laitosta koko Suomeen. Muulle kierrätettävälle yhdyskuntajätteelle tarvitaan lisäkäsittelykapasiteettia 200 000–300 000 tonnia. Lisäkapasiteetintarvetta on erityisesti muovin ja jonkin verran kuitupakkausten käsittelyyn. Määrällisesti pienten jakeiden, kuten tekstiilin, kierrätyksen lisääminen voi myös olla myös tarpeen kierrätysasteen nostamiseksi. Energiana hyödyntämisen kapasiteettitarve yhdyskuntajätteelle on arvioiden mukaan 1 100 000–1 200 000 tonnia. Kaatopaikkasijoituksen tarve supistuu 140 000–150 000 tonniin. Kaatopaikalle sijoitettaisiin tällöin viisi prosenttia syntyvästä yhdyskuntajätteestä.

Arvio biologisen käsittelykapasiteetin tarpeesta (taulukko 1.) koskee vain yhdyskuntajätteen käsittelyä. Todellisuudessa Suomeen tarvitaan merkittävästi enemmän biologista käsittelykapasiteettia huolehtimaan eri toimialoilta tulevista biohajoavista jätevirroista.

Vuonna 2017 Suomessa on yhdeksän toiminnassa olevaa jätteenpolttolaitosta, joiden yhteenlaskettu, polttokapasiteetti on noin 1 595 000 tonnia jätettä vuodessa. Kuntien vastuulla olevan yhdyskuntajätteen energiahyödyntämisen hanke on edelleen käynnissä Salossa. Yhdyskuntien sekalaisten jätteiden määrä vuonna 2015 oli 1 268 259 tonnia. Jätteenpolttolaitokset polttavat yhdyskuntajätteiden lisäksi arviolta noin 10–20 % yritysten ja teollisuuden energiajätteitä, mutta ilman yritysten jätteitä nykyinen jätteenpolttokapasiteetti riittäisi Suomessa syntyvien sekajätteiden polttamiseen.

Kuva 1. Yhdyskuntajätteiden koostumus, keräys ja kierrätys vuonna 2015

* "Muut, kotitaloudet" sisältää kotitalouksien seka- ja energiajätteen puun, SER:n, vaaralliset jätteet sekä sekalaisen osan. Lisäksi mukana ovat 92,5 % erilliskerätystä SER:stä, yhdyskuntien puujäte lukuun ottamatta puupakkauksia, akut ja paristot, vaaralliset jätteet, tekstiilit sekä 70 % erinäisistä yhdyskuntien jätteistä mm. viemäreiden puhdistuksen jätteistä.

* "Muut, kaupat ja palvelut" sisältää kaupan ja palveluiden seka- ja energiajätteen, puun, SER:n, vaaralliset jätteet sekä sekalaisen osan. Lisäksi mukana on 6,5 % erilliskerätystä SER:stä, puupakkaukset, torikaupassa syntyvät jätteet sekä 30 % erinäisistä yhdyskuntien jätteistä, mm. viemäreiden puhdistuksen jätteistä.

3.3 Käsittelylaitosten sijoittumisperusteet

Kiertotalouteen tarvittavien tilojen ja jätteenkäsittelylaitosten alueellista sijoittumista ohjaa ensisijaisesti käsittelykapasiteetin tarve ja investointihalukkuus sekä läheisyysperiaate. Kiertotalous ja teolliset symbioosit kannustavat jätteenkäsittelytoimintojen keskittämiseen, jolloin voidaan saavuttaa toimijoiden välisiä synergiahyötyjä. Suomi on maantieteellisesti laaja, eikä käsittelylaitoksia kannata perustaa vähäisten jätevirtojen syntypaikalle. Uusia käsittelylaitosinvestointeja harkitsevilla on oltava varmuus käsiteltävien jätteiden riittävydestä alueella, jätteiden helpposta kuljetusmahdollisuudesta käsittelylaitokselle sekä käsittelylaitoksen tuotosten kysynnästä lähellä (esim. jätteenpolttolaitoksen sijoittuminen kaukolämpöverkon läheisyyteen paremman hyötysuhteen saamiseksi).

Jätteenkäsittelylaitosten sijoittamista ohjaa yleisellä tasolla kaavoitus. Ympäristöluvanvaraisten laitosten sijoittumista voidaan myös ohjata ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä sekä lupaprosessissa. Kaavoituksessa tulisi osoittaa riittävät aluevaraukset kiertotalouden tarpeita sekä jätehuollon käsittelypalveluita varten riittävän lähelle sivuvirtojen ja jätteen syntyvirtoja.

4. Valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet vuoteen 2023

Jätesuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet on koottu tähän lukuun. Ensin esitetään tavoitetilaan (luku 2.) tähtääviä yleisiä toimenpiteitä, minkä jälkeen tavoitteet ja toimenpiteet on jaoteltu neljän valitun painopisteen alle. Vastuutahot on kirjattu toimenpiteen alle tämänhetkisen tilanteen mukaan hieman ennakoiden tulevaa maakuntauudistusta. Maakunta- ja aluehallinnon uudistuksen myötä vastuutahoja ovat ne joiden toimivaltaa asiat tuolloin kuuluvat. Vastuutahoissa on esitetty lihavoituna päävastuutaho(t), minkä jälkeen on lueteltu tärkeitä yhteistyötahoja. Kuuden jätealan direktiivin muutokset ovat tällä hetkellä edenneet EU-käsittelyssä parlamentin, neuvoston ja komission kolmikantaneuvotteluihin. Jätedirektiivin uudistus on pyritty ottamaan mahdollisimman hyvin huomioon jätesuunnitelmaa laadittaessa. Jätedirektiivin muutos voi kuitenkin vaikuttaa esimerkiksi yhdyskuntajätteiden ja pakkausjätteiden tavoitetasoihin. Toimenpiteillä pyritään vähentämään jätedirektiivin tavoitteisiin.

Tavoitetilaan tähtäävät yleiset toimenpiteet

1.1. Luodaan jätetietojärjestelmä jätteiden jäljitettävyyden ja tilastoinnin parantamiseksi

Uusi järjestelmä on tarpeen jätetilastojen parantamiseksi sekä materiaalivirtojen tunnistamiseksi kiertotalouden tarpeita varten. EU:ssa käsittelyssä oleva jätedirektiivien muutos edellyttää uudenlaisia sähköisiä seurantamenetelmiä jätteen jäljitettävyyden seuraamiseen erityisesti vaarallisten jätteiden osalta.

Vastuutaho: **VM, YM**, Tilastokeskus

Aikataulu: 2017–

1.2. Perustetaan jätteiden ja sivuvirtojen sähköinen markkinapaikka

Markkinapaikan avulla pyritään lisäämään kierrätystä sekä vähentämään jätteen syntymistä. Tavoitteena on, että markkinapaikan avulla voidaan ensi vaiheessa osoittaa läpinäkyvästi kunnan toissijaisen vastuun -palvelun käyttämisen edellyttämä markkinapuute. Ympäristöministeriö yhteistyökumppaneineen on selvittämässä markkinapaikan perustamisen mahdollisuuksia.

Vastuutaho: **YM, TEM, KKV**, Sitra, Motiva Oy

Aikataulu: 2017–

1.3 Otetaan käyttöön vapaaehtoisia sopimuksia valtion ja eri toimialojen yritysten kesken

Ministeriöt ja eri alojen yritykset/toimialajärjestöt solmivat vapaaehtoisia materiaalitehokkuus- ja kierrätyksen edistämissopimuksia. Esimerkiksi Kaupan liitto on tehnyt ympäristöministeriön kanssa Green deal -tyyppisen Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen muovikassien käytön vähentämisestä. Parhaillaan valmistellaan materiaalitehokkuussitoumuksia muutaman kiinnostuneen toimialan kanssa.

Vastuutaho: **YM, TEM, STM, MMM, VNK**, Motiva Oy, toimialajärjestöt, yritykset

Aikataulu: 2017-

1.4. Varmistetaan materiaalikatselemusten rahoitus ja laajentaminen uusille toimialoille

Motiva Oy on kehittänyt yrityksille materiaalikatselemuksen, joka käytännössä tarkoittaa mm. raaka-aineiden älykästä valintaa ja säästeliästä käyttöä, tehokasta sivuvirtojen hallintaa sekä jätteen määrän vähentämistä. Materiaalitehokkuuskatselemustoiminnan vaikuttavuutta on tarpeen arvioida ja kehittää rahoitusta sekä toimintaa arvioiden mukaisesti. Erityisenä kehittämistyön kohteena tulisi olla jätteen synnyn ehkäisyn edistäminen. Lisäksi katselemuksia tulisi ulottaa sellaisille aloille, joilla niitä ei ole vielä toteutettu.

Vastuutaho: **TEM**, YM, Motiva Oy

Aikataulu: 2017–

1.5. Julkinen hallinto sitoutuu vähentämään jätteen määrää ja haitallisuutta omassa toiminnassaan

Julkisen hallinnon tulee toimia esimerkkinä yksityisille toimijoille ja eri toimialoille. Tavoitteita jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi voisi asettaa esimerkiksi tilojen yhteiskäytöstä, toiminnan ja tilaisuuksien jätteettömyydestä. Julkisen hallinnon tavoitteiden ja toimien määrittämisen voisi tehdä esimerkiksi kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksella tai osana ympäristöjärjestelmiä.

Vastuutaho: **VNK, ministeriöt, maakunnat, kunnat**

Aikataulu: Jatkuva

1.6. Julkiset organisaatiot hankkivat ympäristön kannalta kestäviä tuotteita ja ratkaisuja

Uudistettu laki julkisista hankinnoista lisää mahdollisuuksia hyödyntää ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia hankinnoissa. Ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi hankinnoissa kehitetään ohjeita ja kriteereitä mm. kierrätysmateriaalien käytölle, tuotannon jätemäärille, tuotteen laadulle ja kestävyydelle, tuotteen tai sen osien kierrätettävyydelle käytön jälkeen sekä materiaalitehokkuudelle.

Hankintaosaamisen parantamiseksi ja uusien toimintamallien kehittämiseksi kootaan eri hankintojen neuvontaorganisaatioita verkostomaiseksi osaamiskeskukseksi. Kts. toimenpide 2.2.

Vastuutaho: **TEM, YM, VM, LVM**, Julkisista hankinnoista vastaavat, Pohjoismaainen ympäristömerkki ja EU-ympäristömerkki

Aikataulu: 2018-

1.7. Edistetään perus- ja toisen asteen opetussuunnitelmissa sekä korkeakoulutuksessa kiertotalouden perusteiden ymmärtämistä ja soveltamiskykyä

Kouluissa on siirrytty ilmiöpohjaiseen opetukseen ja tällaiseen opetukseen kiertotalouden teema sopii hyvin. Kiertotalous vaatii asennemuutosta koko yhteiskunnassa ja tällöin sen ajatukset tulisi saada mukaan kaiken tasoiseen opetukseen.

Vastuutaho: **OKM**, Opetushallitus, kunnat, ammattikorkeakoulut, yliopistot

Aikataulu: 2018–

1.8. Selvitetään valtakunnallisen yrityksille suunnatun jäteneuvontapalvelun toteutus- ja rahoitusmahdollisuuksia

Kierrätystavoitteiden ja jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan neuvontaa yrityksille ja muille tahoille, jotka eivät kuulu kunnan neuvontavastuun piiriin. Kunnan vastuu jätehuollosta on vähentynyt ja vähentyy Sipilän hallitusohjelman mukaisen jätelain muutoksen myötä. Selvitetään neuvonnan rahoittamismahdollisuuksia ja perustetaan neuvontapalvelu, jos se selvityksen perusteella katsotaan tarpeelliseksi.

Vastuutaho: **YM**, TEM

Aikataulu: 2020–

1.9. Tehostetaan materiaalitehokkuuden huomioon ottamista ympäristöluvuissa

Tämä tavoite kirjattiin jo edelliseen valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan. Aiheesta laadittiin opas lupaviranomaisten käyttöön. Arvioiden mukaan materiaalitehokkuuden huomioon ottamista voitaisiin kuitenkin tehostaa. Aiheesta tulisi järjestää koulutusta lupaviranomaisille ja materiaalitehokkuuskatselmuksen laajetessa uusille toimialoille voidaan katselmusta käyttää todentamaan materiaalitehokkuuden huomioon ottamista ympäristöluviin ja -valvonnan yhteydessä.

Vastuutaho: **YM, AVI, ELY**, kunnat

Aikataulu: 2018–

1.10. Selvitetään kiertotalouden asettamat vaatimukset kaavoituksessa ja laaditaan ohjeistus kaavoittajille

Kiertotalouden ja jätehuollon aluevaraukset on tärkeä ottaa huomioon kaavoituksessa, jotta uudelleenkäyttö, kierrätys ja hyödyntäminen on mahdollista riittävän lähellä materiaalin synty- ja käyttöpaikkoja. Myös asukkaille tarkoitettuja alueellisia keräyspisteitä varten tulisi taajamiin tehdä riittävät aluevaraukset.

Vastuutaho: **YM**, maakunnat, kunnat, rakennuttajat

Aikataulu: 2017–

1.11. Selvitetään orgaanisen jätteen kaatopaikkarajoituksen toimivuutta ja mahdollisia lisätoimia kierrätyskelpoisen jätteen ohjaamiseksi pois kaatopaikkasijoituksesta

Nykyinen orgaanista ainesta sisältävien jätteiden kaatopaikkasijoitukselle asetettu rajoitus on ollut voimassa vasta vähän aikaa. Rajoituksen tarkoituksena on ollut vähentää tavanomaisen jätteen kaatopaikoilta aiheutuvaa ympäristökuormitusta sekä tukea jätteiden kierrätystä, muuta hyödyntämistä ja uusien jätteenkäsittelymenetelmien kehittämistä. Selvitetään kaatopaikkarajoituksen aiheuttama myönteinen kehitys sekä mahdolliset käytännön ongelmat. Selvityksen tuloksia käytetään apuna, kun arvioidaan asetuksen muutostarpeita ja lisäsäätelyn tarvetta kierrätyskelpoisen jätteen kaatopaikkasijoituksen rajoittamiseksi.

Vastuutaho: **YM**, SYKE, jätteen käsittelijät, lupa- ja valvontaviranomaiset

Aikataulu: 2017-

1.12. Selvitetään maaympäristössä olevien roskien lähteitä sekä kulkeutumista maa-alueella ja vesiin.

Merenhoidon toimenpideohjelman ja sen meriympäristön roskaantumisen vähentämishankkeessa selvitetään meriympäristön roskaantumista (mm. Roskat pois -hanke).. Lisäselvityksiä tarvitaan maaympäristön roskaantumisesta ja roskien kulkeutumisesta sekä mikromuoveista. Selvityksen perusteella tehdään suunnitelmat mahdollisista seurantatarpeista ja roskaantumisen ehkäisemistoimista.

Vastuutaho: **YM**, kunnat, kuntaliitto, kansalaisjärjestöt

Aikataulu: 2020-

EU vaikuttaminen

1.13. Vaikutetaan EU-komission kestävien julkisten hankintojen suositusten kehitysprosessiin edistäen tuotteiden ja materiaalien kierrätystä ja uusiokäyttöä tukevia yhtenäisiä kriteereitä ja toimintamalleja.

Vastuutaho: **YM**

Aikataulu: 2018–

Rakentamisen jätteet

2. Tavoite: Rakentamisen jätemäärä vähenee

Toimenpiteitä

- 2.1. Otetaan rakennusalalla käyttöön vapaaehtoinen sopimusmenettely, jolla lisätään uudisrakentamisen, korjaus- ja purkutyömaiden materiaalitehokkuutta sekä parannetaan jäteasetuksen mukaista jätelajikohtaista lajittelua**

Katso toimenpide 1.2.

Vastuutaho: **YM**, TEM, Rakennusteollisuus RT ry, Motiva Oy, Suomen Kiinteistöliitto ry, Kuntaliitto, Senaatti-kiinteistöt

Aikataulu: 2020–

- 2.2. Laaditaan julkisille hankkijoille ohjeistus materiaalitehokkaasta ja kiertotaloutta tukevasta uudis-, korjaus- ja infrarakentamisesta**

Informaatio-ohjauksella voidaan edistää materiaalitehokkuutta, uusiomateriaalien käyttöä ja rakennusten purkukatselmuksia sekä rakennusjätteen kierrätystä. Julkisen hankkijan ei tule estää vaan kannustaa tarjouskilpailussa kierrätysmateriaalin tarjoamista julkisiin rakennushankkeisiin. Ympäristöministeriö julkaisi 2017 ohjeet vihreisiin julkisiin rakennushankkeisiin Euroopan komission suositusten pohjalta. Näiden yleisohjeiden pohjalta laaditaan materiaalitehokkuuden kriteerit julkisiin rakennushankkeisiin.

Vastuutaho: **YM**, VNK, TEM, Motiva Oy, Kuntaliitto, kunnat, Rakennusteollisuus RT ry

Aikataulu: 2018–

- 2.3. Käynnistetään pilottihankkeita ja -alueita, joissa sovelletaan materiaalitehokkaimpia toimintatapoja ja tavoitellaan korkeaa kierrätysastetta**

Asetetaan valmisteilla tai meneillään oleviin aluekorjaus- tai rakentamishankkeisiin kunnanhimoiset tavoitteet rakennus- ja purkujätteen ehkäisylle, lajittelulle ja kierrätykselle. Kytetään hankkeisiin paras käytettävissä oleva osaaminen ja teknologia sekä kehitetään alan toimintatapoja ja käynnistetään uutta liiketoimintaa.

Vastuutaho: **YM**, ARA, kunnat

Aikataulu: 2018–

2.4. Varmistetaan materiaalitehokkuuden ja kiertotalouden perusteiden sisältyminen rakennusalan koulutukseen

Arvioidaan mahdollisuudet sisällyttää materiaalitehokkuuden ja kiertotalouden perusteet opintosuunnitelmiin ja laaditaan suositukset ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen suunnittelijoiden koulutukseen. Suosituksissa määritellään, mitä esimerkiksi ammattipätevyysdirektiivin 46 artiklan kestävä kehityksen tavoitteet tarkoittavat arkkitehtien koulutuksessa materiaalitehokkuuden näkökulmasta. Tuetaan Sitran valmisteleman kiertotalouden avoimen opetuskokonaisuuden käyttöönottoa.

Vastuutaho: **OKM, Opetushallitus**, Sitra, SYKLI, RATEKO, ammatilliset oppilaitokset ja korkeakoulut

Aikataulu: 2018-

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

2.5. Kehitetään ja tehostetaan rakennustuotteiden ja -osien kierrätyskeskustoimintaa kunnissa

Kehitetään kuntien tekemiin peruskorjauksiin liittyviä uudelleenkäyttökettuja ja käyttökelpoisten rakennusosien ja -tuotteiden uudelleenkäyttöön toimittamista, esimerkiksi kierrätyskeskusten tai työpajojen kanssa. Lisätään kierrätyskeskustoimijoiden verkostoitumista ja myynnin kanavoitinta digitaalisiin järjestelmiin.

Vastuutaho: **kunnat**, kierrätyskeskukset, purkuyritykset, järjestöt

2.6. Jatketaan korjattavuuden-, purettavuuden ja muuntojouston kriteerien kehittämistä suunnittelijoille

Optimoidaan rakennustuotteiden ja -osien kierrätettävyys ja minimoidaan korjaus- ja purkutoiminnan jätteitä jo rakennusten suunnittelu- ja rakennusvaiheessa.

Vastuutaho: **Rakennustieto, SAFA, SKOL ry**

2.7. Tehostetaan kansallista neuvontaa tukemaan rakentamisen materiaalitehokkuutta ja kierrätystä.

Katso toimenpiteet 1.8. ja 2.1.

Vastuutaho: **Motiva Oy**, TEM, YM

3. Tavoite: Rakennus- ja purkujätteen materiaalina hyödyntämisaste nostetaan 70 %:iin

Toimenpiteitä

3.1. Luodaan jätelajikohtaiset suunnitelmat tärkeimmille rakennusjätelajeille materiaalihyödyntämisen tehostamiseksi

Selvitetään eri jättemateriaalien kierrätyspotentiaalia. Tehdään selvityksen pohjalta suunnitelmat keskeisten jätejakeiden materiaalihyödyntämisen tehostamiseksi kotimaassa. Näin tuetaan jätteenkäsittelyn läheisyys- ja omavaraisuusperiaatetta.

Vastuutaho: **YM**, TEM, SYKE

Aikataulu: 2018-

3.2. Tehdään maavertailu korkean kierrätysasteen maiden rakennusmateriaalien kierrätysmarkkinoiden toimivuudesta

Etsitään hyviä toimivia käytäntöjä muista Euroopan maista ja vertaillaan Suomen käytäntöihin. Tehdään markkina-analyysi sekä selvitetään julkisen hankkijan rooli markkinoiden kehittämisessä. (Vertailumaina voisivat olla esim. Tanska, Hollanti, Saksa, Ruotsi)

Vastuutaho: **TEM**, YM

Aikataulu:2018-

3.3. Tehostetaan verkkopohjaisten rakennusjäteilmoitusten käyttöä

Tehostetaan ja laajennetaan rakennusluvan yhteydessä tehtävän verkkopohjaisen rakennusjäteilmoituksen käyttöä. Parannetaan ilmoituksen toimivuutta ja käyttäjälähtöisyyttä. Kytetään ilmoituksen yhteyteen ohjeistusta työmaiden jätelajittelusta sekä asianmukaisesta jätehuollosta ja kierrätyksestä. Edistetään ilmoitukseen liittyvän sähköisen markkinapaikan käyttöä.

Vastuutaho: **YM**, *kunnat, rakennuttajat*

Aikataulu: 2018-

3.4. Tehostetaan teollisten symbioosien hyödyntämistä rakentamisen materiaalivirtojen kierrättämisessä

Toteutetaan muutamalla kaupunkiseudulla hanke alueiden teollisten prosessien ja rakentamisen materiaalivirtojen tehokkaaksi hyödyntämiseksi. Tunnistetaan potentiaaliset edellytykset uuden yritystoiminnan käynnistämiseksi ja tuetaan sen syntymistä.

Vastuutaho: **YM**, *kunnat, rakennuttajat; Motiva Oy*

Aikataulu: 2018-

EU vaikuttaminen

3.5 Kehitetään rakentamisen kierrätystuotteiden sisämarkkinasäädösten mukaisia menettelyjä

Vaikutetaan EU:n rakennustuotteiden sisämarkkinasäädösten kehittämiseen rakennusosien ja rakennusmateriaalien uudelleen käytön kannalta mm markkinoille laskettavien tuotteiden perusvaatimusten ja CE merkinnän soveltamisen kannalta yhteistyössä alan toimijoiden ja viranomaisten kanssa.

Vastuutaho: **YM**, STM

Aikataulu: 2018-

4. Tavoite: Rakentamisen jätteiden hyödyntämistä lisätään riskit halliten

Toimenpiteitä

4.1. Selvitetään kansallisten rakentamisen jätteitä koskevien ei enää jätettä (End of Waste, EoW) -kriteerien tarvetta ja edellytyksiä

Joillekin jätelaaduille voi olla turvallisia ja tarkoituksenmukaisia käyttötarkoituksia. EU:ssa hyväksytyjä End of Waste -kriteereitä ei ole käytetty, joten kansallisten kriteerien laatimista tulee tarkastella myös tarpeellisuuden näkökulmasta. **Jätedirektiivien uudistuksessa tulee mahdollisesti muutoksia myös EU:n End of waste -kriteeristön soveltamiseen.**

Vastuutaho: **YM**, SYKE

Aikataulu: 2017-

4.2. Kannustetaan kuntia nimeämään koordinaattori ylijäämämaiden ja rakentamisessa syntyvien jättemateriaalien hyödyntämiseen

Koordinoinnin puute on ollut yksi ylijäämämaiden hyödyntämisen pullonkauloista. Koordinaattori voisi olla joko kunnallinen tai alueellinen. Helsingin kaupunki on saanut merkittäviä säästöjä luonnonvarojen käytössä sekä kustannuksissa kehittämällä ylijäämämaiden välivarastointi- ja käsittelyverkostoa sekä hyötykäyttöä.

Vastuutaho: **YM**, kunnat

Aikataulu: 2018-

4.3. Maaperän tilan tietojärjestelmää (MATTI) kehitetään nykyistä toimivammaksi sekä paremmin suunnittelua ja päätöksentekoa tukevaksi

Tieto maaperän pilaantumisesta ja jättemateriaalien hyödyntämiskohteista tulisi olla saatavilla nykyistä helpommin ja käyttäjälähtöisemmin. Matti-tietojärjestelmän tietojen tulisi olla luotettavia, kattavia ja ajantasaisia, jotta niitä voitaisiin hyödyntää osana päätöksentekoa. Tietovarantoja tulee avata mahdollisuuksien mukaan kohdetietojen päivittämisen ja tietojen luotettavuuden varmistumisen myötä.

Vastuutaho: **YM**, SYKE, ELY:t, kunnat

Aikataulu: 2017-

4.4. Luodaan pilaantuneiden maa-alueiden riskinhallintaan ohjauskeinoja, jotka säästävät luonnonvaroja ja edistävät kiertotaloutta tukevien menetelmien käyttöä

Pilaantuneiden maiden kunnostaminen perustuu maan kaivamiseen yli 90 %:ssa kunnostettavista kohteista, vaikka monissa kohteissa voitaisiin käyttää myös kestävämmän kunnostuksen menetelmiä kuten maaperän ja pohjaveden in situ -puhdistustekniikoita. Kaivettujen pilaantuneiden maa-ainesten käsittely on perustunut pääosin hyötykäyttöön tai loppusijoittamiseen kaatopaikoille. Maa-ainesten loppusijoittaminen kaatopaikoille vähenee kaatopaikkasijoittamisen vähenemisen myötä. Tavoitteena onkin maa-ainesjätteen synnyn ehkäiseminen sekä käsittelyn ja kierrätyskelpoisen maa-ainesjätteen käytön lisääminen. Tämän edistämiseksi tarvitaan erilaisia ohjauskeinoja.

Vastuutaho: **YM**, ELYt, SYKE

Aikataulu: 2017-

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

4.5. Laaditaan suunnittelijoille ja rakennuttajille ohjeistus jättemateriaalien kestäväään käyttöön maarakentamisessa

Jotta jättemateriaalien hyödyntämistä maarakentamisessa voidaan edistää, kiinteistöomistajilla, alueidenkäytönsuunnittelijoilla ja rakennuttajilla tulee olla käytössään tarvittava osaaminen materiaalien turvalliseen ja tarkoituksenmukaiseen hyödyntämiseen. Tarvitaan lisää tietoa toimivista hyödyntämistavoista ja -kohteista sekä ympäristövaikutuksista. Lisäksi tulee kehittää malleja ja työkaluja turvallisten ja kokonaistaloudellisten hyödyntämisvaihtoehtojen tunnistamiseksi erilaisille jättemateriaaleille.

Vastuutaho: **Rakennustieto, Infra ry**

5. Tavoite: Parannetaan rakennus- ja purkujätteen tilastoinnin tarkkuutta ja oikeellisuutta

Toimenpiteitä

5.1. Jätetietojärjestelmän kehittämisen yhteydessä huolehditaan rakentamisen jätteiden tieto- ja tilastointitarpeista

Katso toimenpide 1.1. Luotaessa uutta tietojärjestelmää otetaan huomioon tiedon siirron rajapinnat rakennusjäteilmoituksen, siirtoasiakirjan ja uuden tietojärjestelmän välillä.

Vastuutahot: **YM, VM**, Tilastokeskus, SYKE

Aikataulu: 2018-

5.2. Kehitetään tietopalvelu rakennetun ympäristön materiaalivirtojen seurantaan ja ennakointiin

Rakennetussa ympäristössä olevan materiaalin määrää ei tarkasti tiedetä. Materiaalien kierrätyksen parantamiseksi olisi tarpeen hallita sekä käytössä olevien että kiertoon lähtevien materiaalien kokonaismäärät ja maantieteellinen sijainti. Laaditaan tietojärjestelmäsuunnitelma, joka sivuaa toimenpidettä 1.1. ja 5.1.

Vastuutaho: **YM**, Sitra

Aikataulu: 2018-

Biohajoavat jätteet

6. Tavoite: Ruokahävikki puolitetaan vuoteen 2030 mennessä

Toimenpiteitä

6.1. Laaditaan tiekartta Suomen ruokahävikin vähentämiseksi

Suomessa syntyy ruokahävikkiä noin 400–500 miljoonaa kiloa vuodessa. Tämä on noin 15 % syömäkelpoisesta ruoasta. YK:n Agenda2030-toimintaohjelmassa kestävä kehityksen (SDG) tavoitteena sekä komission kiertotaloutta koskevassa tiedonannossa tavoitteena on puolittaa ruokahävikki vuoteen 2030 mennessä. Kansallisessa tiekartassa linjataan keinot päästä tavoitteeseen sekä seurantaindikaattorit ja -järjestelmä hävikin seurantaan. Suomi vaikuttaa aktiivisesti ruokahävikin määrittämisen ja laskentamenetelmien kehittämiseen.

Vastuutaho: **MMM**, YM, TEM

Aikataulu: 2018–

6.2. Ruokasektorilla otetaan käyttöön ruokahävikin vähentämistä edistävä vapaaehtoinen materiaalitehokkuussitoumus

Katso 1.2.

Vastuutaho: **MMM, YM, TEM**, Päivittäistavarakauppa ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Motiva Oy

Aikataulu: 2017–

6.3. Suunnataan ruokajärjestelmään liittyvää rahoitusta ruokahävikkiä vähentäviin ja ruokajärjestelmien kestävyttä edistäviin tutkimus- ja kokeiluhankkeisiin sekä panostetaan neuvontaan ja viestintään

Suomessa on suuri määrä toimijoita, jotka viestivät ruoan ympäristövaikutuksiin liittyvistä asioista (mm. Saa syödä -sivusto) sekä toimijoita, jotka tuottavat tutkimustietoa tai kehittävät uusia käytäntöjä ja työkaluja kestävämpään ruoan kulutukseen ja tuotantoon. Ruokahävikin vähentämisen merkitystä on tarve lisätä neuvonnassa ja viestinnässä. Kestävien ruokavalintojen ja ruokahävikin vähentämiseen tähtäävää neuvontaa on tarve myös kordinoida valtakunnallisesti.

Vastuutaho: **MMM, YM**, TEM, Sitra, LUKE

Aikataulu: 2020–

6.4. Vahvistetaan ruokahävikkinäkökulmaa perusopetuksessa ja suurtalouselämyksen opetuksessa sekä ylläpidetään ruokakasvatusta päiväkodeissa

Varmistetaan ruokahävikkinäkökulman sisältyminen perusopetuksen opetussuunnitelmaan ja suurtalouselämyksen ammattikoulutukseen. Kotitaloustunneilla voidaan opettaa ruokahävikin vähentämistä ja sen merkitystä ympäristön ja taloudellisuuden kannalta. Mitä aikaisemmin lapsille ja nuorille annetaan tietoa ja taitoja, sitä paremmin he pystyvät vaikuttamaan kulutustottumuksiinsa.

Vastuutaho: **OKM**, Opetushallitus, kunnat

Aikataulu: 2018-

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

6.5. Toteutetaan kauppojen, ruoka- ja ravintolapalveluiden sekajätteen koostumustutkimuksia ja niiden yhteydessä ruokahävikin osuuden selvityksiä

Vastuutaho: **Kaupat ja ravintola-alan toimijat, jätehuoltoyritykset**, LUKE

6.6. Tähderuokakäytäntö laajennetaan koko maahan

Sitran resurssiviisuus-hankkeessa Jyväskylässä kokeiltiin koulujen lounaslinjastoista yli jääneen ruoan myyntiä omakustannushintaan ulkopuolisille. Tähderuokakokeilu on levinnyt valtakunnalliseen tietoisuuteen ja käytännöksi noin viiteentoista muuhun kaupunkiin. Jatketaan mallin levittämistä.

Vastuutaho: **Kunnat, Sitra**

6.7. Vähittäiskaupat sekä majoitus- ja ravitsemuspalvelut ottavat Pohjoismaisen ympäristömerkin tai muun sertifioiduin ympäristömerkin tai -järjestelmän käyttöön

Pohjoismaisen ympäristömerkin tai EU:n ympäristömerkinnän kriteerit ohjaavat kauppiaita sekä majoitus- ja ravitsemuspalveluita toimimaan kierrätystalouden mukaisesti. Tavoitteena on pyrkiä aktiivisesti vähentämään jättemääriä sekä vähentämään lajittelemattoman ja poltettavaksi menevän jätteen määrää. Lisäksi vähittäiskaupoilta edellytetään, että ne mittavat ruokahävikin määrää.

Vastuutaho: **Kaupat liitto, MaRa ry**, Pohjoismainen ympäristömerkintä

7. Tavoite: Kaikesta syntyvästä yhdyskuntajätteen sisältämästä biojätteestä kierrätetään 60 %

Toimenpiteitä

7.1. Jäteasetuksessa säädetään biojätteen erilliskeräysvelvoiterajat

Jäteasetuksella säädetään reunaehdot biojätteen erilliskeräämiseksi asuin- ja kiinteistöiltä sekä ravintoloista, ruokapalveluista sekä muista runsaasti biojätettä tuottavista yksiköistä ottaen huomioon muun muassa maantieteelliset sekä väestön ja palveluiden sijoittumiseen liittyvät seikat. Muista yhdyskuntajätteen erilliskeräysvelvoitteista toimenpiteessä 10.1.

Vastuutaho: **YM**

Aikataulu: 2018-

7.2. Kehitetään kiinteistökohtaisesti kompostoidun biojätteen ja puutarhajätteen määrän arvioimiseksi valtakunnallinen menetelmä ja arvioidaan nykytila

Jätetilastointia varten tarvitaan päivittyvä arvio kotikompostoinnin määrästä. Yhteinen menetelmä auttaisi arvioimaan koko maan kiinteistökohtaista kompostointia ja sen vaikuttavuutta tarkemmin ja luotettavammin.

Vastuutaho: **YM, Jätelaitosyhdistys, kunnat, Tilastokeskus, SYKE**

Aikataulu: 2017-

7.3. Järjestetään valtakunnallinen biojättekampanja

Jäteasetuksen muutoksen myötä tarvitaan myös laajaa toimintatapojen muutosta. Jätelaissa on tietyille tahoille annettu neuvontavelvoitteita, ministeriöt kokoaisivat vastuulliset tahot yhteen, jotta saataisiin valtakunnallinen biojättekampanja tukemaan asetuksen toimeenpanoa sekä muuta biojätteen lajitteluneuvontaa. Elintarvikealan yrityksiä voisi samaan aikaan kannustaa ottamaan biojätteen lajittelu mukaan omiin kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksiinsa.

Vastuutaho: **YM, MMM, VNK, YTP, KIVO, kunnat, jäteyritykset**

Aikataulu: 2018-

Tavoitetta edistävät myös toimenpiteet 10.1 ja 10.5.

EU vaikuttaminen

- 7.4. Kehitetään lainsäädäntöä mahdollistamaan ihmisravinnoksi kelpaamattomien ja edelleen ihmisten ja eläinten terveyden kannalta turvallisten elintarvikkeiden hyötykäyttöä esimerkiksi eläinten rehuna tai sen raaka-aineena**

Vastuutaho: **MMM**, Evira

Aikataulu: 2018–

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

- 7.5. Kaupat, suurkeittiöt ja ravintolat kehittävät jatkuvasti biojätteen lajittelua ja huolehtivat henkilökunnan lajitteluosaamisesta**

Katso yhdyskuntajätteen toimenpide 10.6.

Vastuutaho: **kaupan ja ravintola-alan etujärjestöt, kaupat, suurkeittiöt, ravintolat**

- 7.6. Tehostetaan entisestään biojätteen lajitteluneuvontaa asukkaille ja kehitetään keräysjärjestelmiä**

Katso yhdyskuntajätteen toimenpide 10.7.

Vastuutaho: **Kunnat ja kunnalliset jätelaitokset**

8. Tavoite: Kierrätysraaka-aineista valmistettujen lannoitevalmisteiden käyttö lisääntyy ja niillä korvataan neitseellisistä raaka-aineista valmistettuja lannoitteita

Toimenpiteitä

- 8.1. Lisätään tutkimusrahoitusta kierrätyslannoitevalmisteista sekä ravinteiden talteenotosta jätteistä**

Tutkimusrahoitusta kohdennetaan esimerkiksi kierrätyslannoitevalmisteiden laadun parantamiseen, riskien tunnistamiseen ja arviointiin sekä haitallisten aineiden poistoon. Eri-tyisesti fosforin ja typen talteenotto sekä biohiilen tuottaminen ja käyttö sekä niiden mahdollisten ympäristöhyötyjen ja -haittojen tutkiminen kaipaavat lisäselvitystä.

Vastuutaho: **MMM, YM**, Evira, Tekes

Aikataulu: 2018–

8.2. Kehitetään ja otetaan käyttöön maatalouden ohjauskeinoja, jotka kannustavat kierrätysravinteiden käyttöön peltoviljelyssä

Tutkimustuloksia sovelletaan tukien ja muiden ohjauskeinojen suunnittelussa siten, että ohjauskeinot kannustavat hyvälaatuisten kierrätyslannoitteiden käyttöön tarkoituksenmukaisesti pellon maaperä ja kasvien tarve huomioiden.

Vastuutaho: **MMM**, LUKE, MTK

Aikataulu: 2018-

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

8.3. Kierrätyslannoitevalmisteille kehitetään vapaaehtoinen laatujärjestelmä menekin edistämiseksi

Vastuutaho: **Biolaitosyhdistys ry, Suomen Biokaasuyhdistys ry, Vesilaitosyhdistys VVY ja alan yritykset**

8.4. Luodaan räätälöityjä ravinteiden tarjoamis- ja hyödyntämismalleja.

Tarkennetaan lannoitevalmisteena käytettävien sivutuotteiden/lannoitevalmisteiden hyödyntämismahdollisuuksia ottaen huomioon kasvien ravinnetarpeet, lannoitevalmisteiden ravinteiden käyttökelpoisuudet sekä maassa ennestään olevat ravinteet ja peltojen viljavuudet.

Vastuutaho: **lannoitevalmisteiden valmistajat, neuvojat, konsultit, viljelijät, LUKE**

8.5. Kierrätystavoitteet sisällytetään kuntien ja muiden julkisten hankkijoiden viherrakentamisen hankintaperiaatteisiin ja luodaan hankintaohje

Monia kierrätyslannoitteita voidaan hyödyntää viherrakentamisessa ja olisi tärkeää, että kunnat ja muut julkiset hankkijat ottaisivat hankintoja kilpailuttaessaan paremmin huomioon kestävien kierrätyspohjaisten lannoitevalmisteiden käytön. Kts. toimenpide 1.5.

Vastuutaho: **Kunnat ja muut julkiset hankkijat**, Kestävien ja innovatiivisten hankintojen osaamiskeskus, Biolaitosyhdistys ry, Viherympäristöliitto ry

Yhdyskuntajätteet

9. Tavoite: Yhdyskuntajättemäärän kasvu hidastuu suhteessa bruttokansantuotteeseen ja saavutetaan suhteellinen irtikykentä

Toimenpiteitä

9.1. Selvitetään ja otetaan käyttöön tuotteiden käyttöiän pidentämistä vauhdittavaa taloudellista ohjausta

Kiertotalouden tiekartassa Suomelle vero-ohjaus ja verotukseen painopisteen siirto on nostettu esiin yhtenä kiertotaloutta edistävänä politiikkatoimena. Toistaiseksi Suomessa on sovellettu taloudellista ohjausta suhteellisen vähän kiertotalouden vauhdittamiseen, eikä korjaustoimintaan tai muutoin tuotteiden käyttöiän pidentämiseen kohdistuvia taloudellisia ohjauskeinoja ole käytössä lainkaan. Erilaisia taloudellisia ohjauskeinoja tulisi selvittää jätteen määrän vähentämiseksi sekä korjaus- ja huoltopalvelujen lisäämiseksi. Taloudellinen ohjaus voisi vauhdittaa myös esimerkiksi tuotteiden yhteiskäyttöä ja jakamista tukevia palveluja.

Vastuutaho: **VM, YM**

Aikataulu: 2020-

9.2. Selvitetään jakamistalouden lisäämisen mahdollisuuksia ja esteiden poistamista sekä tuetaan jakamistalouteen liittyviä kokeiluhankkeita

Jakamisen ja vuokraamisen myötä resurssien käyttö tehostuu. Suomessa on pienistä markkinoista huolimatta potentiaalia kehittää uusia digitaalisuuteen perustuvia ratkaisuja jakamistalouden lisäämiseksi. Jakamis- ja vuokraustalouden edistäminen edellyttää kuitenkin pelisääntöjen ja verotuskäytäntöjen kehittämistä.

Vastuutaho: **TEM, VM**

Aikataulu: 2018-

EU vaikuttaminen

9.3. Valmistellaan Suomen linjauksia siitä, miten kierrätettävyyttä, korjattavuutta ja resurssitehokkuutta edistetään EU:n -lainsäädäntö ja täytäntöönpanotoimissa

EU:ssa on alkanut standardointityö tavoitteena kehittää ns. horisontaalishandardit materiaalitehokkuusvaatimusten lisäämisestä ekodesign-asetuksiin. Suomessa on tarpeen valmistella vaikuttamisstrategia siitä, miten kierrätettävyyttä, korjattavuutta ja resurssitehokkuutta edistetään ekodesign-asetuksissa.

Vastuutaho: **TEM, YM**, SYKE, Pohjoismainen ympäristömerkintä, Energiavirasto

Aikataulu: 2018-

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

9.4. Laaditaan selvitys pakkausten uudelleenkäytön esteistä ja mahdollisuuksista, sekä ehdotus toimiksi vahvistaa uudelleenkäyttöä keskeisissä pakkausryhmissä.

Vastuutaho: **Tuottajayhteisöt, Rinki, Pakkausyhdistys ry**

9.5. Kehitetään erilaisille toimijaverkostoille, yhteisöille sekä julkisille yksiköille soveltuvia yhteiskäyttömalleja, mahdollisesti myös kaupallisia sovelluksia ja palvelukonsepteja

Vastuutaho: **Yritykset, yhdistykset, kunnat**

10. Tavoite: Yhdyskuntajätteestä kierrätetään 55 %

Toimenpiteitä

10.1. Jäteasetuksessa säädetään jätelajeittaiset erilliskeräysvelvoiterajat yhdyskuntajätteille

Jäteasetuksella säädetään reunaehdot kunnan sekä jätteen haltijan vastuulla olevan jätteen erilliskeräyksen järjestämiseen ottaen huomioon muun muassa maantieteelliset sekä väestön ja palveluiden sijoittumiseen liittyvät seikat. Erilliskeräysvelvoiterajat tulisi säätää seuraavien jätelajien osalta paperi, kartonki, lasi, metalli ja muovi. Myös tekstiilijätteen osalta tulisi selvittää erilliskeräysmahdollisuutta, jota uudessa jätedirektiiviluonnoksessa esitetään. Lisäksi biojätteestä kts. toimenpide 7.1.

Vastuutaho: **YM**

Aikataulu: 2018-

10.2. Selvitetään kokeilujen avulla jätehuollon kustannusten näkyminen vaikutusta jätemääriin ja kierrätysasteeseen

Jätehuollon kustannusten näkyminen kuluttajalle asuntokohtaisesti ja suorat vaikutukset jätemaksuun saattavat nostaa kierrätysastetta. Ympäristöministeriön osarahoituksella on meneillä kaksi tähän aiheeseen liittyvää kokeilua, niiden tulokset saadaan 2018 jälkeen. Toimia otetaan käyttöön selvitysten tulosten perusteella.

Vastuutaho: **YM**, KIVO, kunnalliset jätelaitokset

Aikataulu: 2017-

10.3. Selvitetään jätteenpolton veron sekä päästökaupan laajentamisen (jätteenpolttoon) vaikutuksia ilmastotavoitteiden ja jätteen kierrätystavoitteiden saavuttamiseen

Selvityksessä tarkastellaan, miten jätteenpolton verotus, jos se kohdistettaisiin sekä vientiin, rinnakkaispolttoon että jätteenpolttoon, tai jätteenpolton lisääminen päästökaupan piiriin, vaikuttavat ilmastotavoitteiden ja jätteen kierrätystavoitteiden toteutumiseen.

Vastuutaho: **YM, VM, TEM**

Aikataulu: 2017-

10.4. Selvitetään lainsäädännöllinen menettely kierrätykseen erilliskerättyjen materiaalien energiahyötykäytön kieltämiseksi

Erilliskerättyä, kierrätykseen kelpavaa jätettä ohjautuu polttoon, esimerkiksi energiajätteenkeräyksestä². Määrä vaihtelee vuosittain ja osittain energiahyötykäyttö liittyy siihen, että materiaali on jollain tavoin muuttunut kierrätykseen kelpaamattomaksi (kastunut, likaantunut tms.) EU jätedirektiivien uudistuksen yhteydessä on esitetty erilliskerätyn materiaalin polttokieltoa.

Vastuutaho: **YM**

Aikataulu: 2018-

² Kohdennetut keinot kierrätyksen kasvuun, 22.11.2016. Raportti. Valtioneuvoston kanslia. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 53/2016. 56 s. ISSN Web: 2342-6799. ISBN Web: 978-952-287-311-8

10.5. Selvitetään alueellisten tavoitteiden asettamista kierrätyksen lisäämiseksi

Alueellisten erojen huomioimiseksi valtakunnallisen kierrätystavoitteen saavuttamisessa, selvitetään mahdollisuutta asettaa alueille erilaisia tavoitteita ja määrittää niille vastuutahot. Alueellisen tavoitteen pitäisi olla sellainen, josta on mahdollista saada alueellisia tietoja ja vastuutahot tavoitteelle on selvät. Tällainen tavoite voisi esimerkiksi seka- ja energiajätteen määrän väheneminen.

Vastuutaho: **YM**, ELYt

Aikataulu: 2018-

10.6. Kannustetaan ja parannetaan eri toimijoiden yhteistyötä kierrätyksen lisäämiseksi

Perustetaan työryhmä, jonka tavoitteena on löytää konkreettisia käytäntöjä yhdyskuntajätteen kierrätyksen parantamiseksi sekä vahvistaa yhteistyötä toimijoiden välillä.

Vastuutaho: **YM**, Tuottajayhteisöt, YTP, KIVO

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

10.7. Järjestetään valtakunnallisia kierrätyskampanjoita

Samanaikaisesti kuin toimenpiteessä 10.1. mainittuja jätelajeittaisia erilliskeräysvelvoitteita tulee voimaan, järjestetään valtakunnallisia kampanjoita keskeisille kohderyhmille.

Vastuutaho: **KIVO, YTP, kunnalliset jätelaitokset, jäteyritykset, tuottajayhteisöt, YM**

10.8. Kierrätettävien jätteiden (mukaan lukien kiinteistöillä kerättävät pakkaukset) erilliskeräysvelvoitteiden kiristäminen kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä

Samanaikaisesti kuin toimenpiteessä 10.1. mainittuja jätelajeittaisia erilliskeräysvelvoitteita tulee voimaan, tulee uudistaa kunnalliset jätehuoltomääräykset vastaamaan uusia velvoitteita sekä ottamaan alueelliset erot huomioon.

Vastuutaho: **kunnat**

10.9. Tehdään kokeiluja uusien palvelujen kehittämiseen uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistämiseksi

Esimerkiksi pientalovaltaisilla alueilla kierrätystä voitaisiin lisätä kehittämällä kiinteistökohtaisten kompostorien hoitopalveluja ja vuokrausta.

Vastuutaho: **Kolmannen sektorin toimijat, kunnalliset jätelaitokset, kotitaloudet, jätehuoltoyritykset**

11. Tavoite: Pakkausjätteiden kierrätys lisääntyy

Tavoitteena on vähintään pakkausedirektiivin mukaisten kierrätystavoitteiden saavuttaminen.

Toimenpiteitä

11.1. Arvioidaan pakkausten tuottajavastuujärjestelmän toimivuutta palvelutason, kustannustehokkuuden ja ympäristövaikutusten sekä kierrätykseen ohjattujen jätemäärien näkökulmasta.

Pakkausasetuksen antamisen yhteydessä on sitouduttu pakkausten tuottajavastuujärjestelmän toimeenpanon selvittämiseen. Pakkausten tuottajavastuujärjestelmä muuttui vuoden 2016 alusta ja sen toimivuudesta ei ole vielä kovinkaan paljon tietoa. Täsmennetään kierrätysvaatimuksia selvityksen tulosten mukaisesti.

Vastuutaho: **YM, Pirkanmaan ELY**, pakkausalan tuottajayhteisöt, Rinki

Aikataulu: 2017-2020

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

11.2. Lisätään neuvontaa ja tiedotusta pakkausten kierrätyksen edistämiseksi sekä kannustetaan lajitteluun erityisesti muovipakkausten osalta

Tuottajayhteisöille on asetettu laaja neuvontavelvollisuus pakkausten kierrätykseen liittyen, jotta kierrätystä saataisiin lisättyä nykyisestä, neuvontaa tulisi tehostaa ja sen valvontaa lisätä. Erityisesti muovipakkausten osalta neuvontatarve lajittelusta on ilmeinen, koska muovin keräys on useimmilla paikkakunnilla uuttua ja kierrätyspotentiaalia on vielä paljon muovipakkauksissa.

Vastuutaho: **Pakkausalan tuottajayhteisöt, Rinki Oy**, Pirkanmaan ELY

11.3. Käynnistetään tutkimus- ja kehityshankkeita puu- ja muovipakkausjätteen kierrätysinnovaatioiden luomiseksi

Kehitetään uusia korkealaatuisia kierrätystapoja puu- ja muovipakkauksille sekä yhteistyömuotoja tuottajayhteisöjen ja kierrättäjien välillä.

Vastuutaho: **Tuottajayhteisöt**, Rinki, teollisuus, yliopistot, tutkimuslaitokset, Tekes

Pakkausjätteen vähentämiseen sekä kierrätysasteen lisäämiseen liittyvät myös lähes kaikki yhdyskuntajätteen toimenpiteet.

Sähkö- ja elektroniikkalaitteet ja -laiteromu

12. Tavoite: Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden käyttöikä pitenee ja käyttöaste kasvaa

Toimenpiteitä

12.1. Ohjataan tutkimus- ja kokeilurahoitusta SE-laitteiden käyttöiän pidentämiseksi ja uudelleenkäytön mahdollistamiseksi

Uudelleenkäytön ensisijaisuus kierrätykseen nähden tulee vahvemmin ottaa huomioon investoinneissa. Laitteiden tuotannon ollessa pääosin ulkomailla kokeiluhankkeita on mahdollista Suomessa toteuttaa lähinnä laitteen elinkaaren loppupäähän. Kokeilujen tuloksia hyödynnetään EU-vaikuttamisessa laitteiden käyttöiän pidentämiseksi.

Vastuutaho: **TEM, Tekes**, YM, Sitra

Aikataulu: 2017-

12.2. Selvitetään laitteiden yhteiskäytön potentiaalia ja mahdollisuuksia käyttöasteen nostamiseksi

Selvitetään lisäksi leasing-, lainaus- ja vuokraustoiminnan edistämistä sekä erikseen kunnallisen lainaustoiminnan mahdollisuuksia.

Vastuutaho: **VNHY, TEM**, YM, kunnat, maakunnat

Aikataulu: 2020-

EU vaikuttaminen

12.3. Uudelleenkäytön tilastoinnin ja seurannan kehittäminen

Uudelleenkäytölle on tärkeää muodostaa EU-tason tavoitteet ja yhteiset tilastointimenetelmät.

Vastuutaho: **YM**

Aikataulu: 2017-

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

12.4. Vahvistetaan tuottajavastuujärjestelmän piirissä olevien toimijoiden uudelleenkäyttöosaamista

Uudelleenkäyttöosaamisella tarkoitetaan uudelleenkäyttöön kelpaavien tuotteiden tunnistamista, korjaamista, uudelleenkäyttöön valmistelua ja käytetyn tuotteen myyntiä. Tuottajayhteisöt voisivat kehittää uudelleenkäyttötoimintamalleja ja muodostaisivat alueellisesti kattavan verkoston uudelleenkäyttöpalveluja tarjoavien toimijoiden kanssa.

Vastuutaho: **SER-tuottajayhteisöt**, yhteistyökumppanit, Pirkanmaan ELY

12.5. Kuluttajille suunnattua tiedotusta laitteiden käyttäjästä, korjausmahdollisuuksista sekä takuuajoista lisätään

Lisätään tiedotusta käyttöikää pidentävistä toimista. Lisäksi voitaisiin järjestää esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkalaitteiden korjauttamispäivä ”ravintolapäivän” tyyliin. Valtuutetut korjaajat ja lailliset vastaanottajat olisivat kiinteästi mukana tapahtuman järjestämisessä.

Vastuutaho: **Tuottajayhteisöt, uudelleenkäyttötoimijat, valtuutetut korjaajat**

13. Tavoite: Sähkö- ja elektroniikkalaiteromun osuus sekajätteessä vähenee ja kierrätys lisääntyy

Toimenpiteitä

13.1. Valvontaa ja täytäntöönpanoa jakelijan ja tuottajayhteisön tiedottamisvelvollisuudesta tehostetaan

Tuottajayhteisöillä ja jakelijalla on tiedotusvelvollisuus vastaanottopisteistä. Edelleen kuitenkin hyvin harva asukas tietää jakelijan vastaanottovelvollisuudesta. Jakelijoiden ja tuottajayhteisöjen tulisi tiedottaa vastaanotosta hyvin ja valvovan viranomaisen tulisi kiinnittää tiedotusvelvollisuuden noudattamiseen erityistä huomiota.

Vastuutaho: **Pirkanmaan ELY**, tuottajayhteisöt, jakelijat

Aikataulu: 2018-

Ehdotuksia muiden toimijoiden käyttöön

13.2. Tiedotusta lisätään ja kannustetaan esim. yhtenäisen tunnuksen käyttöönottoon SER-vastaanottopisteillä

Tiedotuksen tavoitteena on kuluttajien ja yritysten informointi keräyspisteistä sekä samalla myös SER:n harmaan talouden toiminnan ehkäisy, kun tiedon lisääntymisen kautta yhä suurempi osa SER:stä palautuu virallisia reittejä pitkin.

Vastuutaho: **Tuottajayhteisöt, jakelijat**

14. Tavoite: Sähkö- ja elektroniikkalaiteromussa olevat kriittiset raaka-aineet ja arvokkaat materiaalit saadaan tehokkaammin talteen ja kiertoon

Toimenpiteitä

14.1. Tutkimus- ja kokeilurahoitusta lisätään kriittisten raaka-aineiden ja arvokkaiden materiaalien talteen saamisesta ja potentiaalın arvioimisesta

Kierrätysprosesseissa saadaan talteen lähinnä suurina määrinä esiintyviä aineita. Prosesseissa häviää usein pieninä pitoisuuksina esiintyvät aineet, vaikka nämä olisivat arvokkaita ja kriittisiksi luokiteltuja aineita.

Vastuutaho: **TEM, Tekes, Sitra**

Aikataulu: 2018-

EU vaikuttaminen

14.2. Kierrätystavoitteiden sitominen määrien sijaan tai lisäksi arvoon, harvinaisuuteen, haitallisuuteen tai niiden yhdistelmiin

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi, pitäisi SER:n käsittelytekniikan kehittyä ja mahdollisesti myös saada laitteiden valmistajille velvollisuuksia ilmoittaa laitteidensa sisältämistä aineista.

Vastuutaho: **YM**

Aikataulu: pitkän aikavälin toimenpide

15. Tavoite: Sähkö- ja elektroniikkalaiteromussa olevat haitalliset aineet saadaan pois kierrosta

Toimenpiteitä

15.1. Lisätään tutkimus- ja kokeilurahoitusta haitallisten aineiden poistamisesta kierrosta

Tarvitaan tietoa ongelmallisimmista kohdista/virroista, jotta haitalliset aineet saadaan eroteltua pois ennen kuin materiaali jatkaa kierrätykseen. Erityisesti POP-yhdisteet ovat ongelmana SE-laitteissa.

Vastuutaho: **TEM, Tekes**, Sitra

Aikataulu: 2018-

15.2. Valvontaa tehostetaan

Tehostetaan etäkaupan kautta Suomeen tulevien laitteiden tuottajavastuulainsäädännön noudattamisen valvontaa (Pirkanmaan ELY) sekä laitteiden vaatimusten mukaisuutta (Tukes). Lisäksi tehostetaan sähkö- ja elektroniikkalaitteiden käsittelyä koskevien säännösten valvontaa (ELYt). Lisätään ohjeistusta ja neuvontaa jäte-, kemikaali- ja tuotelainsäädännön velvoitteista ja rajapinnoista.

Vastuutaho: **Pirkanmaan ELY, ELYt, Tukes**, TEM, YM

Aikataulu: 2018-

15.3. Lisätään ympäristömerkittyjen tuotteiden käyttöä julkishallinnossa

Ympäristömerkittyjen SE-laitteiden käyttöä lisäämällä voidaan vähentää haitallisten kemikaalien käyttöä jo ennen jätteiden syntymistä. Kts. toimenpide 1.6

Vastuutaho: **VNK, TEM, YM**, Pohjoismainen ympäristömerkintä

Aikataulu: 2018-

EU vaikuttaminen

15.4. EU-laajuisen sähköisen tietokannan kehittäminen tuotteiden materiaalisällöistä erityisesti haitallisten aineiden, kriittisten materiaalien ja arvometallien osalta

Materiaalisältötietokanta antaisi kierrättäjille viitteitä siitä, mitä materiaaleja laitteissa voi olla. Ongelmana toki on, että tuotteita valmistetaan muualla kuin EU:n alueella. Tuotteiden sisältöä voisi myös esim. QR-/RFID-koodien kautta kuljettaa tuotteen mukana.

Vastuutaho: **TEM, YM**

Aikataulu: pitkän aikavälin tavoite

16. Tavoite: Käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden ja laiteromun viennin valvonta tehostuu

Toimenpiteitä

16.1. Turvataan riittävät resurssit tullille ja poliisille käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden viennin valvonnan tehostamiseksi.

Säästöjä tehtäessä tulee turvata valvonnan resurssien säilyminen laittomien jätevientien ehkäisemiseksi. Resursseja tulee olla sekä valvontaan että viennin vaatimuksista tiedottamiseen.

Vastuutaho: **SM, VM**, Tulli, Poliisi

Aikataulu: 2017–

16.2. Lisätään jätelakiin ja maksuasetukseen SYKELLE mahdollisuus periä viejältä tarkastusmaksu, joka kattaa tavarantarkastuksen käytännön järjestelyiden kustannukset

Jätelain muutos maksun perimisestä on ollut jo lausunnolla. Maksuasetuksella tulee turvata tarkastusmaksun riittävyys.

Vastuutaho: **YM**

Aikataulu: 2017–

16.3. Toteutetaan Suomen ympäristökeskuksen kansainvälisten jätesiirotien tarkastussuunnitelmassa vuosiksi 2017-2019 sähkö- ja elektroniikkalaiteromun tarkastuksiin annettua ohjeistusta ja toimia

Laittomien jätevientien ehkäisy ja valvonta ovat tehokkaita, kun se kohdennetaan jo mahdollisen jäteviennin synty- tai lähtöpaikkaan. Aktiivisella tiedotuksella viennin vaatimuksista ehkäistään tehokkaasti laittomia jätevientejä. SYKE:n tarkastussuunnitelmassa annetaan ohjeita sähkö- ja elektroniikkalaiteromun tarkastuksiin. Tarkastussuunnitelman ohjeistusta tulee toteuttaa mm. laitosten määräaikaistarkastusten yhteydessä.

Vastuutaho: **SYKE, ELYt**, kunnat, Tulli, Poliisi, tuottajayhteisöt

Aikataulu: 2018-

5. Jätesuunnitelman laadintaprosessi ja vaikutukset

5.1 Valmistelu ja osallistuminen

Kierrätyksestä kiertotalouteen – Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023 on valmisteltu laajassa yhteistyössä sidosryhmien ja eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelman ohjausryhmänä toimi ympäristöministeriön asettama jätealan strateginen yhteistyöryhmä. Ryhmässä oli edustettuna jätehuoltoalan keskeiset sidosryhmät. (Kuva 2.) Ohjausryhmä kokoontui 16 kertaa jätesuunnitelman laadinnan aikana.

Kuva 2. Jätesuunnitelman ohjausryhmässä oli edustettuna laajasti Suomen jäteala ja sen sidosryhmät. Ohjausryhmän tarkempi kokoonpano on esitetty jätesuunnitelman taustaraportissa³.

Ohjausryhmä

MINISTERIÖT

- Maa- ja metsätalousministeriö
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Ympäristöministeriö

VALTIONHALLINTO JA TUTKIMUS

- Suomen ympäristökeskus
- Pirkanmaan elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus (tuottajavastuuviranomainen)
- Pohjois-Pohjanmaan elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus (edustaa ely-keskuksia)
- Aalto-yliopisto
- Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Innovaatiörahoituskeskus TEKES
- VTT

LIITOT JA YHDISTYKSET

- Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
- Jätehuoltoyhdistys ry (JHY)
- Suomen Kiertovoima ry (KIVO)
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- Kaupan liitto ry
- Suomen Kiinteistöliitto ry
- Suomen Kuntaliitto
- Suomen Pakkausyhdistys ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Ympäristöteollisuus- ja palvelut ry (YTP)
- Rakennusteollisuus ry (Infra ry)

Työvaliokunta

Ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus, ELY-keskukset

³ Laaksonen J., Pietarinen A., Salmenperä H. 2017. Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023. Taustaraportti. Suomen Ympäristö 3/2017. Helsinki. ISBN: 978-952-11-4734-0. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4734-0>

5.1.1. Tavoitetilan määrittely ja painopisteiden valinta

Tavoitetilan määrittely ja painopisteiden valinta aloitettiin keväällä 2015 pitämällä työpaja ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen jäteasiantuntijoille. Ohjausryhmälle järjestettiin oma työpajansa ja lisäksi tavoitetilaa ja painopisteiden valintaa käsiteltiin useissa ohjausryhmän kokouksissa.

Tärkeimmät valintaperusteet painopisteille olivat:

1. Rakentamisen jätteet
  - määrältään Suomen toiseksi suurin jätelaji;
  - jätedirektiivissä on tavoitteet rakentamisen jätteelle, eikä niitä ole saavutettu.

2. Biohajoavat jätteet
  - aiheuttavat jätehuollon kasvihuonekaasupäästöistä merkittävän osan;
  - suuri kierrätyspotentiaali ja ravinteiden kierrätyksen kannalta olennaisia;
  - biojätteen kierrätysasteen nostaminen nostaa myös yhdyskuntajätteen kierrätysastetta.

3. Yhdyskuntajätteet
  - jätedirektiivin kierrätystavoitteeseen pääseminen on haastavaa;
  - käsittelyssä olevassa jätedirektiivien muutoksessa kierrätystavoitteet todennäköisesti edelleen nousevat.

4. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu
  - sisältää sekä kriittisiä että arvokkaita raaka-aineita, joita tulisi saada paremmin kiertoon;
  - sisältää myös aineita, jotka tulisi saada kierrosta pois (esim. POP-aineet);
  - laittomia kansainvälisiä siirtoja tapahtuu valvonnasta huolimatta.

5.1.2. Tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely

Tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittelemiseksi järjestettiin useita työpajoja. Jokaiselle painopistealueelle järjestettiin oma asiantuntijatyöpajansa syksyllä 2015. Työpajoissa aikaansaadut tavoitteiden luonnokset olivat kommentoitavina syksyllä 2015 myös valtionhallinnon julkisella otakantaa.fi -keskustelufoorumilla.

Alkukevällä 2016 järjestettiin kolme aluetilaisuutta, Tampereella, Kuopiossa ja Oulussa, joihin kutsuttiin alueen jätehuollon ja kierrätyksen toimijoita sekä hallintoa. Aluetilaisuuksista viestittiin internet-sivuilla ja ne olivat kaikille avoimia.

Aluetilaisuuksien perusteella muokatut tavoitteet ja toimenpiteet käsiteltiin asiantuntija-työpajassa, jossa ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen eri alojen asiantuntijat arvioivat muodostettujen toimenpiteiden vaikutuksia sekä toteutettavuutta. Aalto-yliopiston Design for Government -kurssilaiset osallistuivat sähkö- ja elektroniikkalaiteromu-painopisteen toimenpiteiden ideointiin. Kurssiin kuuluu myös sidosryhmätapaaminen alan toimijoille. Jättesuunnittelun aikana on järjestetty lukuisia muitakin asiantuntijatapaamisia sekä eri alojen kuulemisia.

Suunnitelmaluonnokset ja taustaraportti on ollut useita kertoja kommentoilla työpajojen välissä jätealan strategisessa yhteistyöryhmässä ja muilla alan yhteistyöorganisaatioilla.

5.1.3. Jättesuunnitelman vaikutusten arviointi

Valtakunnallisen jättesuunnitelman ympäristövaikutuksia, taloudellisia sekä muita yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitiin jo suunnittelun aikana. Vaikutusten arvioinnissa sovellettiin yleistä arviointivelvollisuutta, ei SOVA-lain mukaista ympäristöarviointia. Arviointi kytkeytyi osaksi koko suunnitelmaproessia ja vaiheita, joissa tehtiin ratkaisuja tavoitteiden ja toimenpiteiden valinnasta. Jättesuunnitelmaproessi oli vuorovaikutteinen ja toteutettiin SOVA-menettelyn periaatteiden mukaisesti.

Arvioitujen vaikutusten edellytyksenä on suunnitelman toimenpiteiden laaja toteutuminen. Toimenpiteiden tarkempia vaikutuksia sekä niihin liittyviä edellytyksiä ja epävarmuuksia tarkastellaan erillisessä arviointiraportissa (http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Jat-teet/Valtakunnallinen_jatesuunnitelma).

5.1.4. Lausuntoaika ja lausunnot

Jättesuunnitelmaluonnos esiteltiin ympäristöministeriön julkisessa tilaisuudessa 30.5.2017. Tilaisuutta saattoi seurata suorana verkossa ja siitä tehtiin tallenne nettisivuille. Tilaisuuden jälkeen suunnitelma lähti lausunnoille ja oli avoinna lausuntopalvelu.fi -palvelussa (lausuntoaika 13.6.-20.8.). Lausuntoja annettiin 87 (hieman vajaa 300 sivua). Lausunnoissa suhtauduttiin pääosin myönteisesti jättesuunnitelmaluonnokseen sekä sen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Yksittäisiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin tuli runsaasti täsmennystoiveita ja joitakin kielteisiä kommentteja. Lausunnonantajat kertoivat myös omia toimiaan tavoitteiden edistämiseksi. Lausuntopalaute on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan.

5.2 Jätesuunnitelman keskeiset vaikutukset

Valtakunnallisen jätesuunnitelman tärkeimmät vaikutukset liittyvät resurssien kestävän ja turvallisen käytön lisääntymiseen sekä ympäristönsuojelun edistymiseen. Materiaalikierrot vahvistuvat ja puhdistuvat jätesuunnitelman toimeenpanon myötä. Suunnitelman toteutuminen vaikuttaa myönteisesti jätemäärien kehitykseen sekä kierrätyksen tasoon uusien menettelytapojen ja teknologioiden käyttöönoton myötä. Suunnitelma vie jätteiden kierrätystä uudelle tasolle kierrätysraaka-ainemarkkinoiden vahvistuessa.

Jätesuunnitelman toimenpiteillä syvennetään kiertotalouteen liittyvää tutkimus- ja kokeilutoimintaa. Panostus yritysten, hallinnon ja kansalaisten koulutukseen ja viestintään sekä uudet toimintatavat ja yhteistyön muodot yritysten ja julkisen sektorin välillä lisää kiertotalouteen ja jätteisiin liittyvää ymmärrystä, ympäristötietoisuutta ja osaamista.

Jätesuunnitelmalla on talouteen pääsääntöisesti myönteisiä vaikutuksia muun muassa kierrätykseen liittyvän uuden yritystoiminnan, työllisyyden kasvun sekä laitosinvestointien kautta. Kuitenkin esimerkiksi kierrätystavoitteisiin yltäminen edellyttää myös merkittäviä taloudellisia panostuksia ja tämä saattaa merkitä jätehuoltokustannusten nousua. Yhdyskuntajätehuollossa kierrätyksen lisäämisestä aiheutuvat ympäristö- ja kustannusvaikutukset onkin selvitettävä parhaan kokonaisratkaisun löytämiseksi. Suunnitelman toteutuminen luo myös edellytyksiä ja mahdollisuuksia ottaa käyttöön kiertotalouden uusia toimintamalleja sekä liiketaloudellisesti toimivia konsepteja.

Valtakunnallisen jätesuunnitelman keskeisimpiä vaikutuksia painopisteittäin ovat:

Jätesuunnitelman tavoitetilaan tähtäävät yleiset toimenpiteet

- Julkisen ja yksityisen sektorin materiaalitehokkuus kasvaa vapaaehtoisten sopimusten ja katselmusten, lupamenettelyn sekä julkisten hankintojen avulla.
- Lisääntynyt koulutus ja neuvonta vahvistavat ymmärrystä toimintatavoista kiertotalouden edistämiseksi.

Rakentamisen jätteet

- Rakennustuotteiden ja -osien uudelleenkäytön ja kierrätyksen tehostuminen säästävät neitseellisiä luonnonvaroja.
- Julkisille ja yksityisille toimijoille ehdotettavat uudet käytännöt sekä tiedon ja osaamisen lisääntyminen edistävät turvallisia materiaali-kiertoja sekä vahvistavat kierrätysraaka-ainemarkkinoita.

Biohajoavat jätteet

- Ruokaketjun eri vaiheisiin ja toimijoihin kohdistuvat ruokahävikin vähentämistoimenpiteet vähentävät luonnonvarojen ja energian kulutusta ja sitä kautta hillitsevät tehokkaasti ilmastomuutosta.
- Biohajoavien jätteiden ja niissä olevien ravinteiden tehokkaampi ja turvallinen kierrätys vähentää mineraalilannoitteiden tarvetta maataloudessa ja kriittisenä raaka-aineena pidetyn neitseellisen fosforin tarvetta.

Yhdyskuntajätteet

- Palveluiden käyttö tuotteen ostamisen sijaan, jakamistalouden mallien lisääntyminen sekä tehostuva uudelleenkäyttö vähentävät uusien hyödykkeiden valmistamisen tarvetta ja neitseellisten luonnonvarojen käyttöä.
- Toimenpiteet mahdollistavat kiertotalouden ympärille syntyvien uusien liiketoimintakonseptien syntymistä. Jätteiden kierrätyksen lisääntyminen vahvistaa työllisyyttä ja liiketoimintaa kierrätysalalla. Kierrätyksen kasvu saattaa kasvattaa jätehuoltokustannuksia.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu

- Kuluttajien omaksuessa uusia toimintamalleja laitteiden käyttöasteen nousu ja käyttöiän pidentyminen hillitsevät SERn syntymääriä.
- Uusi tutkimustieto, kuluttajavalinnat ja tehostunut lajittelu poistavat haitallisia aineita kierrätykseen päätyvistä jätevirroista ja parantaa materiaalikiertojen laatua.
- Tehostunut SERn viennin valvonta edistää ympäristön ja terveyden suojelua globaalisti. Harmaan talouden torjuminen vahvistaa julkista taloutta.

Lisäksi valtakunnallinen jätesuunnitelma tukee ja edistää osaltaan monia muita kansainvälisiä ja kansallisia politiikkatoimia ja -tavoitteita eri hallinnonaloilla. Keskeisimpiä näistä ovat EUn kiertotalouspolitiikka, kestävä kulutuksen ja tuotannon ohjelma, biotalousstrategia, luonnonvarastrategia, rakentamisen materiaalitehokkuuden edistämishjelma, kansallinen materiaalitehokkuusohjelma sekä energia- ja ilmastostrategia.

6. Seuranta

Valtakunnallisen jättesuunnitelman ja jätteen määrän ja haitallisuuden ohjelman toteutumista ja vaikuttavuutta tulee seurata jätedirektiivin mukaan vähintään joka kuudes vuosi sekä tarvittaessa valmistettava tarkistettu suunnitelma valtioneuvoston hyväksyttäväksi.

Jättesuunnitelman toteutumista seurataan sekä määrällisin että laadullisin indikaattorein.

Jättesuunnitelman sekä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen ohjelman seurantaan valituissa määrällisissä indikaattoreissa on pyritty selkeyteen ja yksinkertaisuuteen myös tietojen saatavuuden suhteen. Seuranta on valmisteltu suunnitelman toimenpiteiden muodostamisen yhteydessä.

Suomen ympäristökeskus koostaa indikaattorit vuosittain. Indikaattorienvälinnässä on pyritty hyödyntämään mahdollisimman pitkälle sellaisia tietoja, joita kerätään ja seurataan olemassa oleviin säädöksiin perustuen. Tämä turvaa seurantatietojen saannin myös tulevaisuudessa. Keskeisiä tietolähteitä ovat muun muassa Tilastokeskuksen jätetilasto sekä tuottajavastuutilastot. Lisäksi seurataan soveltuvin ja hyödyllisin osin eräitä edellisen jättesuunnitelman seurannassa käytettyjä keskeisiä tunnuslukuja, jotka kuvaavat jätehuollon yleistä kehittymistä. Indikaattorit esitetään vuosittain valtakunnallisen jättesuunnitelman internet-sivulla.

Toimenpiteiden toteutumisen seuranta täydentää indikaattorien seuranta. Ympäristöministeriö vastaa toimenpiteiden toteutumisen seurannasta. Seurannassa tarkastellaan myös kunnallisten jätelaitosten laatimien sekajätteen koostumustutkimusten tuloksia sekä jätelaitosten tietoja kotitalouksilta erilliskerättävän hyötyjätteiden kertymistä.

Toimenpiteiden etenemistä kartoitetaan sekä puolessavälissä jättesuunnitelmakautta vuonna 2020 että suunnitelmakauden lopussa vuonna 2023. Väliarviossa vuonna 2020 kootaan yhteen ne mahdolliset toimet, joita ei ole vielä käynnistetty.

Edellisen jättesuunnitelman aikana huomattiin, että käytössä olleet indikaattorit eivät soveltuneet erityisen hyvin kuvaamaan toimenpiteiden vaikutusta. Asetetut toimenpiteet

eivät olleet riittävän vahvoja aiheuttaakseen muutoksia esimerkiksi kansantalouden materiaalivirtojen kehityksessä. Jätteen määrän vähenemistä seurataankin muutamien numeeristen indikaattorien lisäksi erityisesti erilaisia laadullisia indikaattoreita. Lisäksi seurantaraportissa tarkastellaan jätteen synnyn ehkäisyn ja materiaalitehokkuuden indikaattoriyön kehitystä kansallisella ja EU-tasolla.

Rakennusjätteiden tilastoinnin kehittäminen erityisesti talonrakentamisen osalta on ollut käynnissä jo jonkin aikaa. Rakentamisen jätetilastot on koottu VAHTI -tietojärjestelmän (nykyisin Ympäristölupa- ja valvontatietojärjestelmä YLVA) ammatti- ja laitosmaisten jätteen käsittelijöiden tiedoista. Jättesuunnitelmassa esitetään uuden jätetietojärjestelmän luomista muun muassa jätteiden jäljitettävyyden parantamiseksi.

6.1 Indikaattorit

Jätehuollon yleistä kehitystä, kuten kokonaisjättemäärien kehitystä sekä kierrätyksen tilannetta seurataan seuraavien indikaattorien avulla:

Taulukko 2. Jätehuollon yleinen kehitys

Indikaattori		Tietolähde
Kokonaisjättemäärä toimialoittain	tonnia / vuosi	Tilastokeskus: Jätetilasto
Jätteiden käsittelymäärät	tonnia / vuosi	Tilastokeskus: Jätetilasto
Vaarallisten jätteiden määrä toimialoittain	tonnia / vuosi	Tilastokeskus: Jätetilasto
Vaarallisten jätteiden käsittelymäärät	tonnia / vuosi	Tilastokeskus: Jätetilasto
Pakkausjätteiden kierrätysasteet jakeittain (lasi, muovi, paperi/pahvi/kartonki, metalli, puu)	% / vuosi	Tuottajavastuuviranomainen (Pirkanmaan ELY-keskus): Pakkausjätetilasto
Jätesirtoasetuksen mukaisesti luvitettut, maasta viedyt ja tuodut jättemäärät jätelajeittain	tonnia / vuosi	SYKE
Pienkiinteistöjen jätteen keräyksen hinnat	vuosi 2015 indeksi=100	Tilastokeskus: Kuluttajahintaindeksi
Ympäristöliiketoiminnan arvonlisäys jätehuollon ja kierrätyksen toimialalla	euroa / vuosi	Tilastokeskus: Ympäristöliiketoimintatilasto
Ympäristöliiketoiminnan työllisyys jätehuollon ja kierrätyksen toimialalla	henkilötyövuosi	Tilastokeskus: Ympäristöliiketoimintatilasto

Painopistekohtaisten tavoitteiden toteutumista seurataan seuraavien indikaattorien avulla:

Taulukko 3. Painopistekohtaisten tavoitteiden toteutumisen seuranta ja indikaattorit

Indikaattori		Tietolähde
<i>Yhdyskuntajätteet</i>		
Syntyvä yhdyskuntajättemäärä	tonnia / vuosi	Tilastokeskus: Jätetilasto
Yhdyskuntajättemäärä/asukas	kiloa / vuosi	Tilastokeskus: Jätetilasto ja väestötilastot
Yhdyskuntajättemäärän kehitys suhteessa BKT:n kehitykseen		Tilastokeskus: Jätetilasto sekä kansantalouden tilinpito
Yhdyskuntajätteen käsittelyn osuudet	%	Tilastokeskus: Jätetilasto
<i>Rakentamisen jätteet</i>		
Syntyvä rakentamisen kokonaisjättemäärä	tonnia / vuosi	Tilastokeskus: Jätetilasto
MARA-ilmoitusten määrä sekä niiden mukaisesti hyödynnetyn jätteen määrä	lukumäärä / vuosi tonnia / vuosi	Maaperän tietojärjestelmä MATTI, Ympäristölupa- ja valvontatietojärjestelmä YLVA
<i>Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu</i>		
SE-laitteiden uudelleenkäytön määrät	tonnia / vuosi	Tuottajavastuuviranomainen (Pirkanmaan ELY-keskus): SER:n tuottajavastuutilasto
SER:n hyödynnetty määrä	tonnia / vuosi	Tuottajavastuuviranomainen (Pirkanmaan ELY-keskus): SER:n tuottajavastuutilasto
<i>Biohajoavat jätteet</i>		
Biohajoavien yhdyskuntajätteiden määrä	tonnia / vuosi	Tilastokeskus: Jätetilasto, laskenta SYKE
Kompostoidun biohajoavan jätteen määrä	tonnia / vuosi	Ympäristölupa- ja valvontatietojärjestelmä YLVA
Mädätetyn biohajoavan jätteen määrä	tonnia / vuosi	Ympäristölupa- ja valvontatietojärjestelmä YLVA
Biokaasulaitosten määrä	lukumäärä	Itä-Suomen yliopisto: Biokaasulaitosrekisteri ja Ympäristölupa- ja valvontatietojärjestelmä YLVA

Lainsäädäntö

Jätelaki 646/2011

Valtioneuvoston asetus jätteistä 179/2012

Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa 843/2017
(ns. Mara-asetus)

Valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta 151/2013

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista 331/2013

Valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta 519/2014

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä 518/2014 (ns. Pakkausjäteasetus)

Valtioneuvoston asetus juomapakkausten palautusjärjestelmästä 526/2013

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 98/2008 jätteistä (ns. Jätedirektiivi)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006 jätteiden siirrosta

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista
(200/2015) (ns. SOVA-laki)

Termit

Yhdyskuntajätteellä tarkoitetaan vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvää jätettä, mukaan lukien sako- ja umpikaivoliete, sekä laadultaan siihen rinnastettavaa hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnassa syntyvää jätettä (Jätelaki 6§)

Rakentamisen jätteellä tarkoitetaan rakennus- ja purkujätettä, joka syntyy rakennuksen tai muun kiinteän rakennelman uudis- ja korjausrakentamisessa ja purkamisessa, maa- ja vesirakentamisessa tai muussa vastaavassa rakentamisessa syntyvää jätettä (Jäteasetus 1§).

Rakennus- ja purkujätteellä rakennuksen tai muun kiinteän rakennelman uudis- ja korjausrakentamisessa ja purkamisessa, maa- ja vesirakentamisessa tai muussa vastaavassa rakentamisessa syntyvää jätettä (Jäteasetus 1§)

Biohajoava jäte on elintarvike-, puutarha-, paperi-, kartonki- ja puujätettä sekä kasvi- ja eläintuotannossa, metsäteollisuudessa ja yhdyskuntien ja elintarviketeollisuuden jätevedenpuhdistamossa syntyvää jätettä sekä muuta sellaista jätettä, joka voi hajota aerobisesti tai anaerobisesti (VNA Kaatopaikoista 3§)

Biojätteellä tarkoitetaan kotitalouksissa, ravintoloissa, ateriapalveluissa ja vähittäisliikkeissä syntyvää biologisesti hajoavaa elintarvike- ja keittiöjätettä, elintarviketuotannossa syntyvää vastaavaa jätettä sekä biologisesti hajoavaa puutarha- ja puistojätettä (Jäteasetus 1§).

Jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisellä tarkoitetaan sellaista toimintaa ennen kuin tuotteesta tulee jätettä, jolla edistetään tuotteen uudelleenkäyttöä, pidennetään sen käyttöikää tai ehkäistään muulla tavoin jätteen syntymistä taikka vähennetään tuotteessa olevien haitallisten aineiden määrää tai syntyvän jätteen haitallisia ympäristö- ja terveysvaikutuksia (Jätelaki 6§).

Uudelleenkäytöllä tarkoitetaan tuotteen tai sen osan käyttämistä uudelleen samaan tarkoitukseen kuin mihin se on alun perin suunniteltu (Jätelaki 6§).

Uudelleenkäytön valmistelulla tarkoitetaan jätteen tarkistamiseksi, puhdistamiseksi tai korjaamiseksi toteutettavaa toimintaa, jolla käytöstä poistettu tuote tai sen osa valmistellaan siten, että se voidaan käyttää uudelleen ilman muuta esikäsittelyä (Jätelaki 6§).

Jätteen erilliskeräyksellä tarkoitetaan jätteen keräystä siten, että lajiltaan ja laadultaan erilaiset jätteet pidetään erillään kierrätyksen, muun hyödyntämisen taikka muun erityisen käsittelyn helpottamiseksi (Jäteasetus 1§).

Jätteen esikäsitteilyllä tarkoitetaan alustavia toimia ennen jätteen varsinaista hyödyntämistä kuten esimerkiksi purkaminen, lajittelu, murskaaminen, paalaus, pelletointi, kuivaus, paloittelu, kunnostus, uudelleenpakkaaminen, erottelu, yhdistäminen tai sekoittaminen (Jäteasetus liite1).

Jätteen kierrätyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa jäte valmistetaan tuotteeksi, materiaaliksi tai aineeksi joko alkuperäiseen tai muuhun tarkoitukseen; jätteen kierrätyksenä ei pidetä jätteen hyödyntämistä energiana eikä jätteen valmistamista polttoaineeksi tai maantäyttöön käytettäväksi aineeksi (Jätelaki 6§).

Jätteen hyödyntämisellä tarkoitetaan toimintaa, jonka ensisijaisena tuloksena jäte käytetään hyödyksi tuotantolaitoksessa tai muualla taloudessa siten, että sillä korvataan kyseiseen tarkoitukseen muutoin käytettäviä aineita tai esineitä, mukaan lukien jätteen valmistelu tällaista tarkoitusta varten (Jätelaki 6§).

Jätteen loppukäsittelyllä tarkoitetaan jätteen sijoittamista kaatopaikalle, polttoa ilman energian talteenottoa tai muuta näihin rinnastettavaa toimintaa, joka ei ole jätteen hyödyntämistä, vaikka toiminnan toissijaisena seurauksena on jätteen sisältämän aineen tai energian hyödyntäminen, mukaan lukien jätteen valmistelu loppukäsittelyä varten (Jätelaki 6§).

Materiaalitehokkuus tarkoittaa kilpailukykyisten tuotteiden ja palvelujen aikaansaamista pienenevin materiaalipanoksin siten että haitalliset vaikutukset vähenevät elinkaaren aikana (Motiva 2017)⁴.

---

4 Motiva. Materiaalitehokkuus. Internet-sivut. Viitattu 14.11..2017. <https://www.motiva.fi/ratkaisut/materiaalitehokkuus>

Lyhenteet

ARA	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
AVI	Aluehallintovirasto
ELY	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
KIVO	Suomen Kiertovoima ry
LUKE	Luonnonvarakeskus
LVM	Liikenne- ja viestintäministeriö
MaRa ry	Matkailu- ja ravintolapalvelut ry
MMM	Maa- ja metsätalousministeriö
MTK	Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
OKM	Opetus- ja kulttuuriministeriö
OPH	Opetushallitus
RATEKO	Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO
Rinki	Suomen pakkauskierrätys Rinki Oy
RT	Rakennusteollisuus RT ry
SAFA	Suomen Arkkitehtiiliitto SAFA
SER	Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu
Sitra	Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
SKOL ry	Suunnittelu- ja konsultointialan yritysten toimialajärjestö SKOL ry
SM	Sisäministeriö
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö
SYKE	Suomen ympäristökeskus
SYKLI	Suomen ympäristöopisto SYKLI
Tekes	Innovaatorahoituskeskus Tekes
TEM	Työ- ja elinkeinoministeriö
VM	Valtiovarainministeriö
VNHY	Valtioneuvoston hallintoyksikkö
VNK	Valtioneuvoston kanslia
YM	Ympäristöministeriö
YTP	Ympäristöteollisuus ja -palvelut ry

Kierrätyksestä kiertotalouteen – Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023 on valtioneuvoston hyväksymä strateginen suunnitelma jätehuollon sekä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen tavoitteista ja tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Jätesuunnitelmassa on asetettu tavoitetila vuodelle 2030 kiertotalouden tukemiseksi, sekä esitetty toimia tämän tavoitetilan saavuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmassa on esitetty arvio jätehuollon kapasiteettitarpeista tulevalle suunnitelmakaudelle.

Valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa vuoteen 2023 on valittu neljä painopistealuetta: rakentamisen jäte, biohajoava jäte, yhdyskuntajäte sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromu. Näille painopisteille on asetettu yksityiskohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet. Valtakunnallinen jätesuunnitelma on valtionhallintoa sitova suunnitelma. Suunnitelmassa on ehdotettu toimia myös valtionhallinnon ulkopuolisille toimijoille. Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan kaikkien alalla toimivien työtä.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

ISBN 978-952-11-4773-9 (nid.)

ISBN 978-952-11-4774-6 (PDF)

ISSN 1238-7312 (pain.)

ISSN 1796-1637 (verkkok.)